

Noua Acropolă

— o privire filosofică asupra lumii —

PITAGORA • MINUNATA ARTĂ DE A FI TU ÎNSUȚI • DOCTORUL
CAROL DAVILA • PRIMĂVARĂ ȘI RENĂȘTERE

Aud și uit, văd și îmi amintesc, fac și înțeleg — CONFUCIUS

Cuprins

3	PRIMĂVARĂ ȘI RENAȘTERE
6	MINUNATA ARTĂ DE A FI TU ÎNSUȘI
11	PITAGORA
17	SPIRALA VIEȚII
20	KA ȘI BA
22	EROUL COTIDIAN
23	FILOSOFIE, CULTURĂ, VOLUNTARIAT
25	DOCTORUL CAROL DAVILA
31	FLORENCE NIGHTINGALE
35	CIREȘUL

foto: Dianor S. Unsplash

Mens sana in corpore sano
Minte sănătoasă în corp sănătos

Noua Acropolă Arad

str. Ion Georgescu (Sebeșului) nr. 6, ap. 16, Arad
+40 744 781 989
na-arad@noua-acropola.ro
Luni-Vineri 18:00–21:00, Sâmbătă 16:00–19:00

Noua Acropolă Oradea

Strada Republicii, nr. 64, Oradea
+40 755 292 542
na-oradea@noua-acropola.ro
Luni-Vineri 18:00–22:00

Noua Acropolă București

str. Atanasie Demostene Nr. 7, Sector 5, București
+40 31 405 2024, +40 723 332 633
na-bucuresti@noua-acropola.ro
Luni-Vineri 18:00–21:00

Noua Acropolă Cluj-Napoca

str. Octavian Goga nr. 47, Cluj-Napoca
+40 740 066 658
na-cluj@noua-acropola.ro
Luni-Vineri 18:00–21:00

Noua Acropolă Constanța

str. General Manu nr. 24, Constanța
+40 744 525 651, +40 341 730 383
na-constanta@noua-acropola.ro
Luni-Vineri 18:00–22:00, Weekend 10:00–15:00

Noua Acropolă Iași

str. Nicolae Iorga nr. 51, sc. B, apartament 1, Iași
+40 741 394 303
na-iasi@noua-acropola.ro
Luni-Vineri 18:00–22:00

Noua Acropolă Timișoara

str. 1 Decembrie, nr. 82, Timișoara
+40 256 433 151, +40 744 781 989
na-timisoara@noua-acropola.ro
Luni-Vineri 18:00–21:00, Sâmbătă 16:00–19:00

Editor: Noua Acropolă România

Director: Ivo Ivanovici
Redacție: Sonia Ivanovici, Corina Munteanu
Distribuție și relații cu publicul: Mihaela Brătuianu
Tehno-redactare și grafică: Florin Ganea
Adresă de contact: na-bucuresti@noua-acropola.ro

La Primavera — Sandro Botticelli (1481–1482)
Galeria Uffizi, Florența, Italia, foto: Wikimedia Commons

PRIMĂVARĂ ȘI RENEAȘTERE

Ivo Ivanovici

Sărbătorile calendaristice sunt obiceiuri foarte vechi, adesea asociate practicilor rituale mai mult sau mai puțin elaborate. Ca și în alte cazuri de stabilire a relației cu sacrul, fenomenele astronomice și naturale sunt doar reprezentări simbolice, menite să asigure contactul cu o altă realitate mai profundă: lumea esențelor situate dincolo de limitele timpului și ale spațiului, care nu pot fi percepute cu simțurile și nici nu pot fi exprimate prin cuvinte, dar pe care se întemeiază întreaga manifestare.

Începutul primăverii coincide cu fenomenul astronomic al echinocțiului și exprimă o calitate temporală, dar în același timp, este și un simbol pentru o însușire inerentă Vieții. Din perspectiva naturalistă, primăvara înseamnă un nou ciclu și o

reînnoire, dar dacă se referă la liberul arbitru uman și efectele acestuia asupra existenței, exprimă posibilitatea săvârșirii unor transformări pozitive.

Întrucât în cazul corespondenței între obiectivitatea unui fenomen natural și subiectivitatea vieții conștiente, științele exacte precum fizica, chimia sau biologia nu pot furniza explicații pertinente, avem nevoie de alte instrumente pentru a ne familiariza cu această temă și a ne apropia de semnificația relevantă a primăverii pentru conștiința umană. Vom prezenta în cele ce urmează câteva obiceiuri interesante.

Cei mai mulți cunoaștem sau am auzit despre obiceiuri agrare legate de primăvară și transmise pe calea

tradiției de la o generație la alta. În așteptarea primăverii, în comunitățile rurale se confecționează o paiată, un fel de manechin din resturi nefolositoare (de exemplu, din paie, ogrinji), ca o reprezentare a tot ceea ce este vechi, uzat și lipsit de viabilitate. După aceea, înainte de răsărit, paiata este încredințată focului, asigurându-se astfel condițiile necesare ca noul ciclu vital să nu se împiedice de poveri inutile. Acest rit închinat purificării și renașterii exprimă o modalitate rustică de integrare în ritmul vieții cosmice, la care participă și ființele umane.

În antichitate au fost elaborate mai multe istorisiri cu caracter sacru – „mituri” – despre viața, moartea și renașterea eroului solar, înfățișat ca un zeu, semi-zeu sau om și reprezentând – din perspectiva psihologiei și spiritualității umane – centrul profund, durabil și imuabil al vieții conștiente, martorul tăcut și omniprezent. Dacă ne imaginăm posibilitatea ca o persoană să poată uita tot ceea ce a trăit până la un punct al existenței sale, dacă i se schimbă radical contextul spațial, cultural, social și profesional al vieții și apar sentimente și teme de gândire noi, totuși acel „eu sunt” esențial va rămâne intact și neafectat. Prin urmare, soarele reprezintă identitatea intrinsecă aflată la baza tuturor manifestărilor vieții conștiente, dar nu se rezumă la niciuna dintre acestea. În latină, i se spune *sol* – adică „unul singur”, cel care le leagă pe toate, cel care ține legat mănunchiul de flori (simbol pentru unirea tuturor momentelor din viață). Conform unei reprezentări tipice a eternei reîntoarceri, soarele periodic apare și dispare, la fel cum se succed alternativ noaptea și ziua, sau viața și moartea. Mitul eroului solar poate fi rezumat, dintr-un anumit punct de vedere, în patru etape.

1. Interiorizare și auto-analiză – tot ceea ce s-a întâmplat în perioada anterioară, toate faptele, realizările, dar și proiectele neterminate sau îndatoririle neonorate, greșelile comise și speranțele trezite, totul este pus în evidență... Examenul interior este un act de introspecție la capătul căruia sunt formulate concluzii și se iau decizii, totul constituind o experiență ce se va păstra în memorie și va fi un reper util pentru situații similare viitoare.

2. Coborârea în întuneric – întâlnirea și conștientizarea aspectelor negative, a umbrei, confruntarea cu slăbiciunile și neputințele, cu tot ceea ce contrazice propriile așteptări și speranțe, dar care, din cauza ignoranței sau neglijenței, încă persistă. Nemulțumirea este premisa unui posibil progres, a auto-depășirii, a victoriei asupra umbrei sau a unei forme de renaștere, deoarece – ca orice tip de criză – implică o schimbare, realizarea unui salt. Dar, în acest scop, nemulțumirea trebuie să aibă un caracter creator, fiind însoțită de discernământ și determinare. O persoană precaută se întâlnește din când în când cu ea însăși și, după o auto-analiză, își recunoaște limitările, dar nu pentru a-și plânge de milă, ci pentru a crea un punct de plecare, pentru a identifica ceva ce trebuie să învingă și să lase în urmă. Aceasta este metafora primăverii.

3. Lupta cu dragonul – confruntarea cu umbra, personificată ca ceva periculos și răufăcător. Orice luptă implică un inamic, ceea ce în plan psihologic înseamnă aspectele negative (slabe) ale personalității. Acestea nu se vor retrage și nu vor dispărea singure, spontan, ci este necesară o acțiune hotărâtă.

4. Soarele învinge forțele întunericului – persoana care s-a întâlnit cu ea însăși, apoi și-a clarificat problemele, devine stăpână asupra timpului vieții sale și poate face planuri pentru viitor. Este liberă, și-a definit obiectivele și mijloacele pentru atingerea scopului propus; își va putea împlini parțial visurile, iar slăbiciunea va fi înlocuită cu puterea sufletului.

Renașterea este un cuvânt folosit deseori în contextul religios cu semnificația învierii, resurecției. Deși capacitatea renașterii este legată, de obicei, de factori independenți de voința umană – căci există factori care depind de noi oamenii și, deopotrivă, alții care nu depind de noi – totuși aceasta este o posibilitate inerentă libertății umane.

Astfel, planetele se mișcă în jurul soarelui, iar atomii de oxigen și hidrogen se unesc și formează molecule de apă în acord cu legile naturii pe care le putem cunoaște, dar care nu depind de noi. În schimb, noi oamenii nu suntem obligați să ne comportăm

exclusiv după cum ne dictează împrejurările (situațiile, relațiile și opiniile din lumea înconjurătoare, sau diverse stări psihologice etc.), ci suntem liberi să alegem ce vom face. Prin urmare, deși este firesc să avem varii caracteristici, moștenite sau dobândite, care ne fac să suferim sau să ne simțim inferiori, aceasta nu înseamnă că suntem „condamnați”, căci suntem liberi să ne depășim limitele (mai ales pe cele auto-impuse) și să ne modelăm personalitatea, în acord cu propriile așteptări și speranțe. Primăvara este un simbol pentru reîntinerire și începerea unui nou ciclu de viață, ceea ce în cazul ființelor umane conștiente înseamnă oportunitatea realizării transformărilor pozitive. Dacă suntem spirituali, iar spiritul este întrucâtva sinonim cu posibilități infinite, înseamnă că stă în firea omului responsabil să aibă grijă de propria-i personalitate și s-o îmbunătățească de la un an la altul, lăsând în urmă

aspectele nedemne, inutile, etc. Viața devine astfel un prilej pentru a progresa, pentru a merge pe un drum dictat de conștiința rațională, liber ales și cu un aspect ascensional.

Am prezentat rezumativ o tehnică de regenerare a vieții umane practicate de milenii, din timpuri imemorabile și descrisă într-un fel sau în altul de mulți înțelepți și filosofi, inclusiv recent și în mod magistral de prof. Delia Steinberg în cartea sa „Eroul Cotidian”. În caz ideal, omenirea ar putea fi asemuită cu o fraternitate, cu o comunitate a sufletelor care împreună luptă pentru propria demnitate. Să ne facem mai buni, utili, puternici, cu sentimente mai bune față de noi înșine și față de cei din jur, să oferim drept exemplu propria persoană și poate, fapte ieșite din comun, dacă reușim să le realizăm.

MINUNATA ARTĂ DE A FI TU ÎNSUȚI

Delia Steinberg Guzmán

„Dacă mergi pe drumul construit zi de zi cu propriile mâini, vei ajunge acolo unde îți este locul.” (Veche maximă egipteană)

Ii revine, aşadar, Filosofiei sarcina să caute şi să găsească acele adevăruri care ajută la descifrarea imaginii complicate a existenţei. Graţie spiritului de investigaţie, inspiraţii mici sau mai mari ne vin dintr-o maximă uitată, din sfaturile unor vechi înțelepţi, îngropate lângă mormintele celor ce au trăit în lumina lor. Dar toate acestea nu mai sunt atât de importante din momentul în care învăţăturile profunde reînvie, în lumina prezentului nostru. Este şi cazul epigrafului din introducerea acestui articol, scurt, concis şi suficient de convingător încât să ne invite să ne oprim din mersul prea grăbit şi să căutăm, cuvânt cu cuvânt, valoarea acestor idei simple, aparţinând minunatei arte de a fi tu însuţi.

„A fi tu însuţi” s-a redus astăzi la simple formalităţi sau obligaţii convenţionale destinate unei vieţi

comode, întreţinerii corpului şi, bineînţeles, confortului unui psihic dezordonat, cărui i se alătură idei nu mai puțin confuze. „A fi tu însuţi” ar însemna doar să te laşi purtat sau împins de nevoile existenţiale, să nu ascuţi de nimeni şi de nimic, nici măcar de tine, pentru că acel „Eu” al tău nu şi-a făcut încă apariţia reală în conştiinţă.

Dar este imposibil să evităm întâlnirea cu Eu-l. Unii îşi pierd ore întregi preocupaţi de frica de moarte, de necunoscut, de pedepsele din viaţa de apoi, puțin crezute şi totuşi atât de temute în cele mai ascunse colțuri ale ființei umane. Cu toate că nu se vede astfel, adevăratul pericol se află în necunoașterea de sine, în incertitudinea realității sinelui, în absența unui punct de sprijin autonom față de lumea exterioară, a acelei axe care există în fiecare ființă umană, neavând suficientă consistență pentru a se menține verticală, pe propriile-i picioare şi a-şi înălța conștiința pe coloana siguranței, a încrederii oferite de Înțelepciune.

A CONSTRUI DRUMURI

Aceasta este o condiție esențială a artei despre care vorbim. Fără să construim drumuri nu putem ajunge în nicio parte, nici măcar la noi înșine. Dar, oare le construim cu adevărat?

De cele mai multe ori nici nu ne uităm pe unde mergem. Urmăm curentul mulțimilor deplasându-se pe cărări bătute, cu dese schimbări mișcătoare de opinie care determină viraje bruște și încurcate pentru direcția pașilor noștri. Dacă acolo merg toți, mergem și noi. Ne târâm picioarele pe poteci presărate cu resturile lăsate de fiecare în timp ce merge sau în timp ce se oprește, neîndrăznind să mai înainteze. De fapt, nu ne poticnim de dificultăți, ci de obstacolele pe care ni le punem singuri.

Este dificil să construiești. Dar uneori a construi înseamnă pur și simplu a curăța drumuri vechi rămase uitate. Rutele care au condus timp de secole direct la țintă, astăzi sunt acoperite de buruieni și pietre, și totuși par mai curate decât altele pe care se înghesuie cei ce nu știu încotro merg. Omul smerit care curăță, îndepărtează buruienile crescute și pune la loc pietrele pe margini, deschide drumuri, reconstruiește drumuri și astfel le readuce la viață.

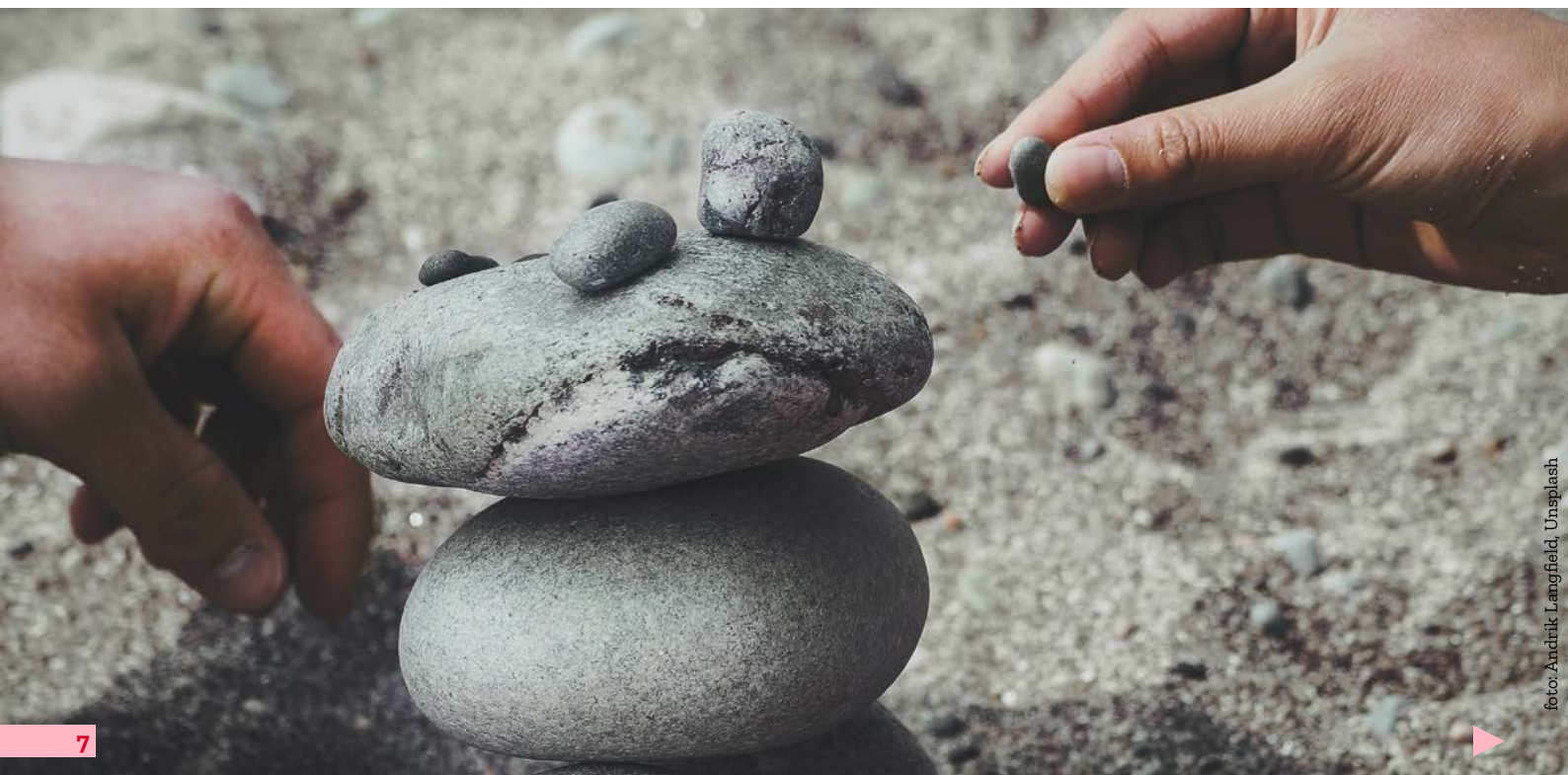
Dar alteori apar și alții, mai curajoși, care își asumă stabilirea de noi direcții. Aceștia trebuie să aibă

cunoștințe și aptitudini, pentru că e imposibil să construiești un drum dacă nu sunt clare punctele de plecare și sosire, podurile sau tunelurile care urmează să fie practicate în stâncă, pentru a ajunge la destinație.

În mod curios, cei care știu să construiască, care știu de unde vin și încotro se îndreaptă, nu sunt întotdeauna ascultați și urmați. De cele mai multe ori, drumurile lor sunt considerate utopice, dacă nu chiar total greșite, atât ele, cât și constructorii lor. Nici măcar bunăvoința constructorului nu este apreciată pentru munca depusă: căci oile trebuie să gonească fără să vadă sau să audă altceva și să fie convinse că celelalte opțiuni sunt greșite, concepute fiind din răutate pentru a încurca umanitatea. Cum să nu fie așa dacă tocmai cei care-i judecă sunt și cei mai confuzi, dacă nu sunt chiar autorii elogiului adus confuziei!

ZI DE ZI

Construcția nu este opera unei singure zile. În acest caz ca și în multe altele, timpul se convertește într-o mare probă. Trebuie să ai suficientă răbdare pentru ca să poți să-ți menții entuziasmul zi de zi fără a pierde din vedere în niciun moment obiectivul pe care ți-ai propus să-l realizezi, oricât de departe ar părea. Important nu este atât timpul, cât ținta. În mod misterios, atunci când mintea se concentrează

cu claritate asupra țintei, timpul devine mai scurt...

Eficacitatea construirii este dată de continuitate. A avea continuitate nu înseamnă a deveni un automat sau sclav al propriilor opere. Dimpotrivă, dacă această continuitate este o atitudine conștientă, atunci va aduna izbânzile ca pe niște pietre miraculoase ce ajung să clădească cel mai minunat palat care poate fi închipuit. Continuitatea are nevoie de entuziasm și de aceea trebuie să ne dedicăm pe deplin activității care ne preocupă; astfel, corpul va lucra laolaltă cu sentimentul de satisfacție și cu ideea de progres. Drumul se va amplifica, se va deschide în fața noastră în fiecare zi, va crește în exterior și în interior, își va face loc în lume și va străbate spații necunoscute în suflet.

Dificila artă de a fi tu însuși cere o constantă reînnoire a energiilor puse în joc. Avem o porție dată de energie și dacă o epuizăm din primele încercări, se veștejește și ne lasă senzația de gol și de descurajare. Energia, ca toate forțele din Univers, se uzează și se

reînnoiește înlăuntrul propriului său ciclu. Energia pusă în acțiune în mod conștient, generează automat izvoare noi de energie care ne vor servi pentru a continua și mâine, și poimâine, arătându-ne cum putem să devenim tot mai puternici.

Să trăiești zi de zi înseamnă să trăiești o viață plină și, profitând de fiecare oră din fiecare zi, să-ți lărgesci posibilitățile de a dobândi experiențe și de a acționa, să reușești, să greșești și să te corectezi. Aceasta este puterea constructorului.

CU PROPRIILE MÂINI

Falsul criteriu al comodității ce câștigă schemele mentale actuale, a devalorizat la maxim munca personală, munca făcută cu propriile mâini. Inteligența este înțeleasă ca o capacitate de a-i folosi pe ceilalți; de a pune la lucru alte mâini, rămânând ca tu să te bucuri de rezultatele muncii celorlalți. Cine procedează astfel este „cel mai deștept”, dar este și cel mai nefericit. Dacă într-o zi ar dispărea acele alte

mâini, n-ar mai ști să continue mai departe singur. Lipsa de practică și de încredere în sine nu i-ar permite nici să construiască, nici să urmeze făgașele bătute, întrucât s-ar simți incapabil chiar și de a-și mișca picioarele.

Mâinile proprii reprezintă un simbol proiectat pentru cele mai nobile instrumente cu care suntem înzestrați. Cel care știe să-și folosească mâinile pentru o muncă utilă, știe de asemenea să-și canalizeze emoțiile și să-și dirijeze mintea; știe să utilizeze propria voință și să-și croiască drum printre dificultăți pe care alții le-ar găsi de netrecut.

Lucrările făcute cu mâinile și cu conștiința au în sine un „înger”, au suflet. Mâinile, singure, mișcă doar materia, iar calea despre care vorbim aici nu este numai o cale materială.

Este esențial să restabilim valoarea muncii personale. Să nu ne-o imaginăm doar ca pe o acțiune exclusiv creativă, fiindcă munca personală înseamnă deopotrivă și repetarea cu fidelitate a ceea ce ne-au învățat alții.

Marii Maeștri ne învață, ne descoperă drumuri, ne oferă perspective, dar nu pot realiza munca în locul nostru. Sigur că ar putea, dar nu o fac, căci astfel succesul le-ar aparține lor, care deja se află cu mai

multe trepte înaintea noastră. Și ce s-ar întâmpla cu noi, dacă am fi mereu condiționați de îndeplinirea de către ceilalți a ceea ce ne revine nouă? Ce fel de constructori am fi dacă nu am îndrăzni să ridicăm nici măcar o simplă cărămidă?

SĂ AJUNGEM ÎN LOCUL ÎN CARE TREBUIE SĂ FIM

Repetăm: acesta nu este un loc identificat în lumea materială, nu este un loc de muncă sau o poziție socială, nu este o situație pe care oamenii de rând s-o aplaude.

Există alte locuri aflate chiar în interiorul nostru, pe care adeseori le ignorăm, dar sunt locuri care odată cucerite oferă posibilitatea atingerii tuturor culmilor și finalităților.

Unde trebuie să fim? Această întrebare este strâns legată de calea care își face loc în interiorul omului, de arta de a fi el însuși. Locul în care trebuie să fim nu coincide întotdeauna cu cel în care ne-ar plăcea să fim. Gusturile noastre sunt supuse multor presiuni psihologice și arareori ne dăm seama dacă acel gust este al nostru sau este o dorință indusă din afară.

Trebuie să fim acolo unde ne putem întâlni cu noi înșine. Acolo unde suma noastră de cauze și efecte

a pus în evidență un punct clar și viabil, atât pentru a fi conștienți de realitatea noastră, cât și pentru a putea continua să avansăm pe cale.

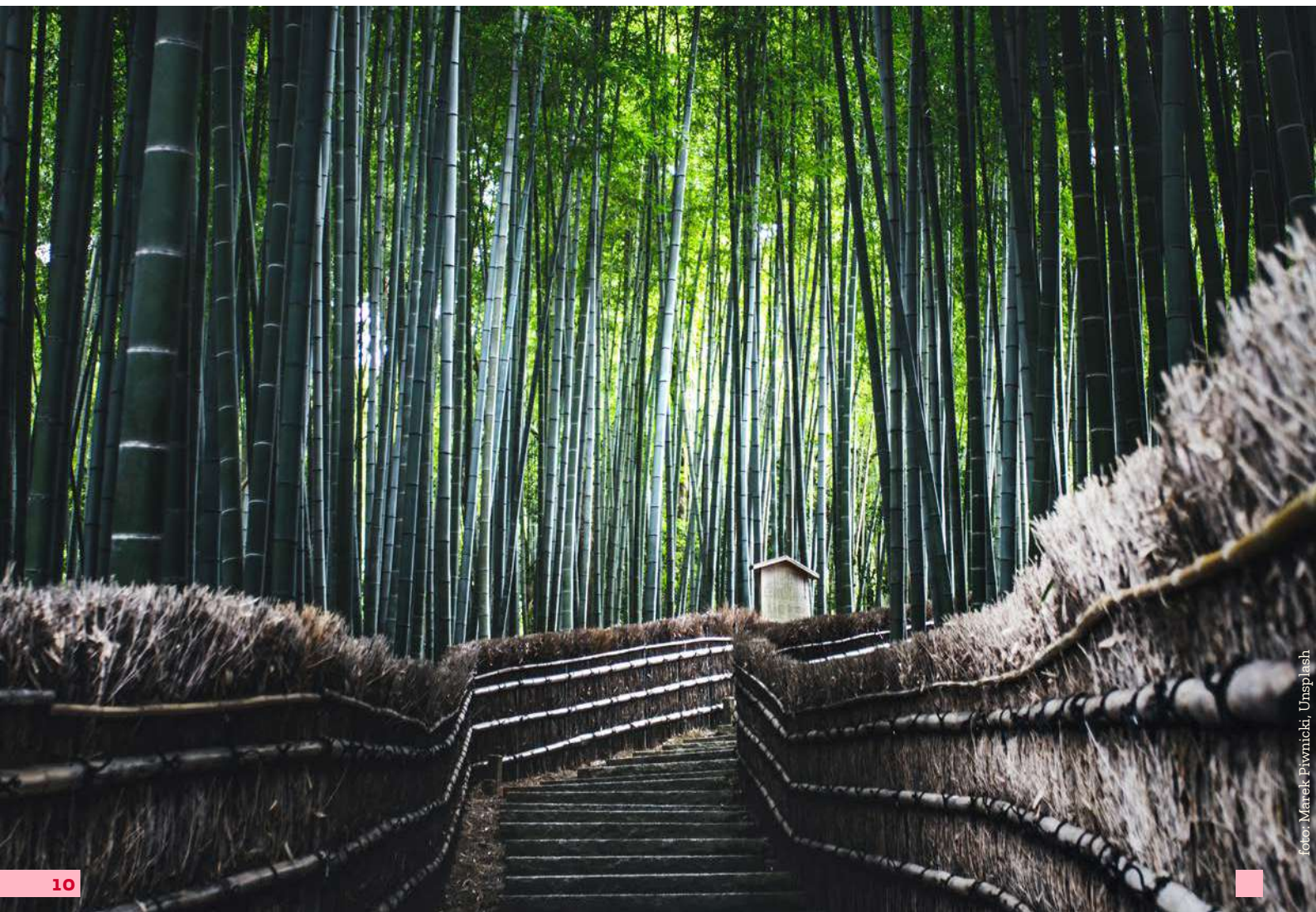
Să uităm ideea de „a fi” văzută ca un gest static. Rămân în același loc numai oamenii care cedează în fața inerției și a apatiei, cei care cad ușor pradă disperării, care fac jocul a tot felul de corupții la modă, cei care cad în plasa furiilor și a violenței, care fără să-și dea seama se distrug singuri din lipsă de discernământ. Ei „stau pe loc”, nu se mișcă, sau o fac în ritmul lent al mulțimii pestrițe care merge pe urmele unor stăpâni ascunși.

O altă modalitate de „a fi”, pe care o propunem, este cea de a fi activ, de a trăi pe deplin conștient, de a fi prezent în fiecare minut și în fiecare acțiune întreprinsă. Astfel avansează construirea și parcurgerea drumului. Nu ducem lipsă de învățături care ne ajută să facem din această propunere o realitate. Când învățăm să aprindem lumina ființei noastre interioare, începem să ne transformăm în maeștri ai acestei arte de a ajunge să fim noi înșine.

Și mai mult: învățăm că acest „a ajunge” este și el relativ; este imposibil să vorbim despre stări definitive în om, întrucât omul trăiește mereu impulsivat de spiritul de perfecționare. „Să ajungi” înseamnă să te oprești pe drum într-un punct pe care l-ai remarcat, pentru a recunoaște ce pași ai făcut până acolo și pentru a-i pregăti pe cei ce te așteaptă mai departe înaintea ta. „Să ajungi” este un răgaz pentru a o lua de la capăt.

În realitate, ne revine să construim un drum etern care implică un efort constant, deoarece pe măsură ce o atingem, ținta se îndepărtează și se înalță.

Unde să fim atunci? Pe drum, activi și treji. Acesta este locul nostru, este punctul în care, în cele din urmă, ne întâlnim cu noi înșine și din care putem continua toate isprăvile pe care ni le rezervă destinul. Important este să ne găsim calea și s-o găsim pe baza propriului efort, cu propriile mâini, zi de zi. Restul ține de natura drumului, de specificul ființei umane și de finalitatea care a existat deja cu mult înainte ca noi să ne-o propunem.

PITAGORA

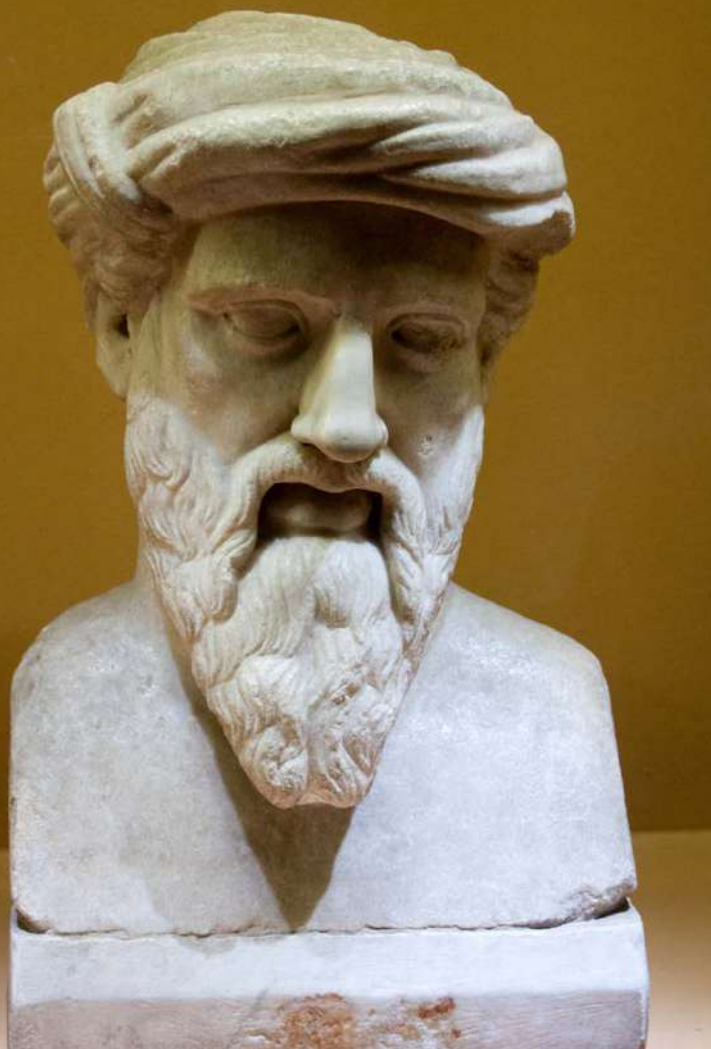
Laurențiu Plăcintă

Pitagora este unul dintre cele mai cunoscute personaje din istoria antică occidentală. Majoritatea oamenilor din timpurile moderne au făcut cunoștință cu acesta prin intermediul teoremei matematice ce definește relația dintre laturile unui triunghi dreptunghic. În antichitate însă, Pitagora era faimos datorită școlii sale de filosofie, care a ajuns să se transforme într-un veritabil fenomen, influent timp de secole, prin contribuții în filosofie, științe, arte, teologie și politică, în cultura și civilizația umană.

Lui Pitagora și discipolilor săi le-au fost atribuite numeroase descoperiri și inovații științifice și filosofice. Poliedrele regulate, teoria proporțiilor și a rapoartelor, sistemul sonor pitagoreic bazat pe cvinte pure, identificarea planetei Venus pe cerul nopții, promovarea sfericității pământului și elaborarea unui sistem medical preventiv, se numără printre

cele mai cunoscute contribuții tehnice. De asemenea, Pitagora a promovat utilizarea matematicii pentru studiul Naturii și al Universului, susținând încă din secolul VI î.Hr. că matematica este unealta prin care pot fi exprimate și explicate legile universale obiective, legi care guvernează lumea manifestată în toate dimensiunile sale. Conceptele pitagoreice despre proporțiile armonioase au influențat canoanele artei greco-romane și mai târziu, arta renascentistă.

În plan filosofic, Pitagora a constituit o sursă de inspirație pentru filosofia greacă din epoca clasică, influențând practic toate marile curente și școli de gândire – Platon, Aristotel, Plotin, stoici etc. După tradiție, Pitagora este primul care utilizează cuvântul *filosof*. Fiind întrebat la un moment dat dacă se consideră înțelept, *sophos*, el răspunde că este doar un îndrăgostit de înțelepciune, un *philo-sophos*.

Astfel, școala pitagoreică ar fi prima școală de filosofie propriu-zisă a Greciei antice.

Pitagora avea și reputația unui mare mistic, expert în metafizică, introducând numeroase discipline formative și exerciții spirituale în activitățile zilnice ale discipolilor săi. Astfel, abordarea vieții umane propusă de pitagoreici se conturează ca un mozaic complex ce îmbină demersul rațional de cunoaștere și înțelegere cu concepții și practici mistice transformatoare, foarte puțin înțelese în timpurile moderne.

Orice încercare de a-l studia și a-l înțelege pe Pitagora trebuie să implice și studiul mișcării pitagoreice în ansamblul ei, deoarece, din câte știm, Pitagora nu a transmis niciodată învățăturile sale prin scrieri, ci s-a bazat exclusiv pe comunicarea orală. Discipolii săi apropiați au preluat aceeași abordare și astfel, nici în cazul lor nu dispunem de sursa ideilor originale. Atunci când consemnarea scrisă era totuși necesară, pitagoreicii își ascundeau ideile profunde în spatele unor simboluri și cifruri matematice ale

căror chei de interpretare au ajuns la noi alterate sau incomplete. De asemenea, este foarte probabil că au fost atribuite maestrului și unele dintre descoperirile științifice sau adăugirile conceptuale ulterioare.

Cele mai vechi biografii cunoscute care reliefează viața lui Pitagora apar abia în secolul III d.Hr., prin Diogene Laertios, Porfir și Iamblicus. Deși consistente, acuratețea istorică a acestora este pusă la îndoială, deoarece ele apelează frecvent la surse neopitagoreice din secolele II–I î.Hr., deja îndepărtate de perioada începuturilor pitagoreismului. Mergând tot mai departe pe firul istoric în căutarea unor izvoare credibile și cât mai relevante, unele referințe sunt citate după filosofi și autorii Academiei Platonice și ai Liceului lui Aristotel din secolul IV î.Hr. Platon și Aristotel sunt considerați surse de încredere, dar mențiunile lor despre Pitagora și școala sa sunt foarte sumare și marginale în raport cu subiectele lor centrale. În fine, Herodot, Isocrate și alți câțiva autori mai puțin cunoscuți, adaugă câteva afirmații considerate de încredere despre Pitagora și viața sa. Dar chiar și așa, firul istoric se oprește la aproximativ un secol distanță de viața și activitatea efectivă a maestrului.

Prin urmare, pentru a putea reconstitui o imagine de ansamblu a acestui filosof, trebuie să luăm în calcul întreaga tradiție pitagoreică și să avem în vedere că în țesătura acesteia istoria se împletește cu legenda. Astfel, Pitagora apare ca un personaj complex și multidimensional, care poate fi privit din mai multe perspective. Din punct de vedere istoric, a fost un misterios om învățat din secolul VI î.Hr., care a avut mulți discipoli și a dat naștere unui curent de gândire deosebit de puternic, influențând felurite fațete ale gândirii și culturii antice. Din punct de vedere mitic sau legendar, Pitagora a fost pentru oamenii învățați simbolul omului înțelept, al maestrului care prin învățăturile sale și prin exemplul său desăvârșit, călăuzește și inspiră filosoful pe drumul căutării înțelepciunii. Într-un sens și mai amplu, popular, a ajuns chiar să capete proporțiile mitice ale unui erou salvator, în jurul căruia au fost țesute nenumărate pilde și legende cu caracter supranatural. Dincolo și de istorie și de mit, se întrevade mesajul filosofic și

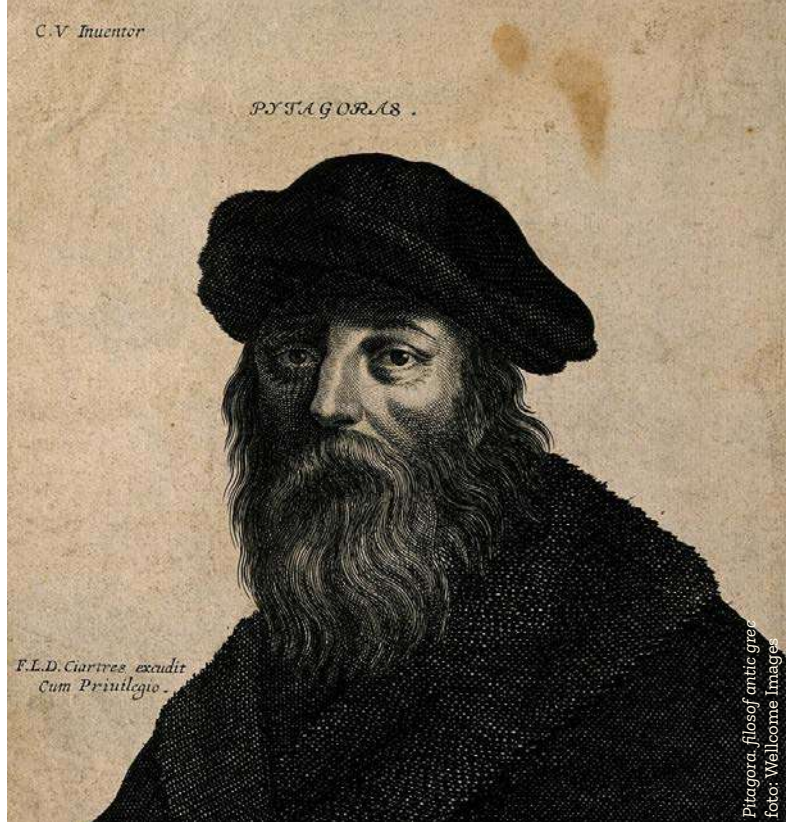
mistic transmis de Pitagora, prin intermediul căruia s-a reconfigurat relaționarea omului cu sacrul sau cu transcendența: el a arătat că omul obișnuit are capacitatea de a accede la spiritualitate prin demersul de cunoaștere și transformare de sine.

Tradiția distinge trei etape ale vieții lui Pitagora: copilăria și primii ani de formare în lumea greacă, apoi etapa călătoriilor inițiatice în Orient și nordul Africii și în ultimul rând, reîntoarcerea în Samos și emigrarea în Crotona, unde fondează școala pitagoreică și își începe munca de maestru.

Se poate afirma cu o oarecare certitudine că Pitagora s-a născut pe insula Samos, din estul mării Egee, în apropiere de orașul Milet, în prima jumătate a secolului VI î.Hr. (aproximativ 570/560 î.Hr.). Tatăl său, Menesarcus, ar fi fost gravor de bijuterii sau om de afaceri de succes, îmbogățit de pe urma comerțului cu grecii și fenicienii. Mama sa ar fi fost Partenis, descendentă din Anceus, fondatorul Samosului. Iamblicus povestește că în una din călătoriile lor, Menesarcus și Partenis au vizitat oracolul lui Apollo, unde Pythia le-a prezis că vor avea un copil a cărui frumusețe va fi egalată de înțelepciune și că acesta va juca un rol important în viitorul umanității. De atunci, Menesarcus a numit-o Pites pe soția sa și când copilul lor s-a născut, i-a pus numele Pitagora, „altarul Pythiei”, interpretat și ca „cel anunțat de Pythia”.

Până la vârstă de patruzeci de ani Pitagora a rămas în preajma Samosului și, posibil, a fost influențat de filosofia naturii răspândită în zona Ioniei. A avut contact cu diferiți instructori și filosofi, cum ar fi celebrii Tales din Milet, Anaximandru din Milet sau Ferekide din Siros. Mai târziu, cel mai probabil în timpul dictaturii lui Policrate (540–522 î.Hr.) a început șirul călătoriilor care l-au purtat în Creta, Egipt, Fenicia, Babilon, Persia și, posibil, în India, iar pe parcursul acestui veritabil pelerinaj el ar fi fost instruit în astrologie, în matematica sacră, în metafizica sufletului și în misterele vieții și ale morții.

În anul 529 î.Hr., Pitagora emigrează în Crotona, cetate fondată în secolul VIII î.Hr. în sudul Golfului

Tarento din Peninsula Italică, unde este invitat să susțină discursuri publice pentru a-și prezenta viziunile filosofice. Conform tradiției, a oferit cu acest prilej patru discursuri diferite și cu un conținut specific: un discurs în fața tinerilor, un altul în audiența senatului, al treilea în fața femeilor, iar al patrulea discurs pentru copii. Pitagora a avut o abordare diferită față de alți vechi maștri, deoarece el a vorbit tuturor, într-o manieră potrivită, ținând cont de nevoile și de înțelegerea fiecărui grup și folosind elemente mitologice familiare pentru populația din Crotona. Prezentările sale conțineau recomandări morale de o mare profunzime, fundamentate pe necesitatea acordării comportamentului de zi cu zi al ființei umane cu canoanele armoniei și justiției, pe care maestrul spunea că le extrage direct din ordinea naturală firească. Printre temele abordate se numărau: respectul față de Lege, iubirea față de patrie, altruismul, bunele moravuri, fidelitatea conjugală sau prietenia. Se bucura de un mare succes în Crotona, trezind în toată Peninsula Italică interesul entuziast pentru învățăturile sale.

În Crotona, Pitagora a fondat școala sa de filosofie în manieră clasică, bazată pe relația maestru-discipol. În cadrul acesteia, aspiranții erau acceptați pe baza unor criterii morale și intelectuale riguroase. Odată admiși în școală, tinerii novici primeau numele de Acusmatici și erau supuși la probe dificile prin

Înălțarea lui Pitagora către Soarele care răsare — Fedor Andreievich Bromnikov (1827–1902)
foto: Wikimedia Commons

care se urmărea temperarea caracterului lor. După un jurământ al tăcerii și cultivau ascultarea, putând astfel să-și înăbușe mai bine dorințele și instinctele inferioare. După această etapă probatorie, viața noilor învățăcei se schimba complet: primeau numele de Matematici și erau instruiți în științele naturale, pentru a ajunge la o bună înțelegere a lumii materiale, urmând ca apoi să li se împărtășească învățăturile mai profunde despre natura sufletului, destinul uman, despre viață, moarte și legătura dintre om și Univers. Pe lângă deprinderile purificatoare și instrucția scolastică de nivel înalt, Pitagora a mai introdus în viața discipolilor săi și practici mistice de origini egiptene și orfice. Spre exemplu, Salutul Soarelui se practica zilnic: discipolii se trezeau înainte de răsărit, se înveșmântau cu o robă albă, își luau lira și mergeau în întâmpinarea Soarelui, înălțând cântece sacre. Apoi, spre seară, fiecare discipol își făcea examenul propriei conștiințe, trecând în revistă ce a reușit și ce nu a reușit să facă de-a lungul zilei. Deprinderea cântăririi propriului suflet era o practică esențială în viziunea pitagoreică.

Începând cu anul 510 î.Hr., în urma victoriei câștigate de Crotona împotriva principalei cetăți rivale, Sibaris, se configurează o mișcare anti-pitagoreică de origini neclare. În 509 î.Hr. Pitagora este nevoit să se exileze în Metapont, unde moare de bătrânețe, cândva în jurul anului 500 î.Hr. În Magna Grecia

încep să adie curențele democrației, care se ciocnesc cu modelul politic preferat de pitagoreici – aristocrația filosofică bazată pe guvernarea celor cu suflete nobile – ceea ce a condus la o sporire (prin uneltirea politică a dușmanilor lui Pitagora) a sentimentelor anti-pitagoreice. Astfel, în 450 î.Hr. sediul școlii din Crotona a fost incendiat, iar majoritatea membrilor au fost asasinați. Au urmat apoi persecuții în toată Peninsula Italică. Unii pitagoreici, precum Filolau, au reușit să fugă în Grecia și au continuat să transmită învățăturile ordinului, în timp ce alții au supraviețuit în comunități mici, cu activitate neînsemnată, în sudul Italiei. Lumea romană va ajunge să intre în contact cu tradiția pitagoreică păstrată de aceste comunități, iar în secolele II–I î.Hr. se naște curentul neo-pitagoreic care reinterpretează (în acord cu timpurile) învățăturile fundamentale ale pitagoreicilor originali și care dăinuie până în secolul III d.Hr. Deși au păstrat învățăturile de bază ale maestrului lor, pitagoreicii romani nu au reușit să-i egaleze pe predecesorii lor greci în materie de descoperiri și inovații filosofice, matematice și științifice.

Filosofia lui Pitagora este o adevărată operă de artă sintetică în care se pot regăsi multiple învățături, concepte și mentalități. Filosofia ionică a promovat studiul Naturii și al Universului și și-a lăsat amprenta asupra lui Pitagora prin predilecția acestuia spre științele naturale, precum biologia, astronomia sau

fizica. Pitagoreismul conține elemente de origine egipteană, precum descendența celestă a omului, călătoria sufletului după moarte, prevalența riturilor mortuare și alte practici mistice. Orfismul se regăsește de asemenea în filosofia lui Pitagora, prin demersul de purificare ascetică specific cultului lui Dionysos, dar și prin alte concepte, ca beția entuziasmului sau banchetul spiritual. Interpretarea specifică a eternei reîntoarceri și elemente de zo-roastrism, cum ar fi imaginea omului suspendat între potențele binelui și ale răului și necesitatea practicii morale pentru transcenderea acestora, sunt evidența amprentei persane regăsite în învățăturile pitagoreice. Apar și influențe babiloniene și hinduse prin studiul și practica așa numitelor științe sacre ale matematicii, astrologiei și alchimiei. În ciuda diversității impresionante a surselor sale de inspirație, pitagoreismul este totuși coerent și unitar.

Viziunea fundamentală constă în înțelegerea Universului ca un Cosmos ordonat și îmbinat într-un

mod armonios, la a cărui manifestare participă toate lucrurile în acord cu propria lor natură. Astfel, se poate vorbi despre un Destin al Cosmosului care cuprinde ansamblul destinului elementelor sale componente. În acest impresionant angrenaj universal, destinul uman constă în demersul filosofic de cunoaștere de sine, în recunoașterea propriului loc în Marele Tot și în efortul de a menține în sine însuși și în exterior, în măsura în care exteriorul depinde de individ, armonia în acord cu Ordinea naturală universală.

Deși au drumuri și finalități diferite, elementele Cosmosului, pornind de la cel mai mic microb, până la corpurile cerești, sunt corelate într-un mod inteligent. Toate formele de mișcare sunt, așadar, legate unele de altele, ca și cum ar fi angrenate într-un dans universal perpetuu. Pitagora a vorbit despre muzica celestă pe care se desfășoară acest dans fără de sfârșit. Studiind sistemul solar, el susținea că mișcarea planetelor în jurul focului central respectă sunetul și armonicile sale, concluzionând poetic „*există geometrie în zumzetul corzii, precum există muzică în dispunerea sferelor*” (Louise B. Young, *The Mystery of Matter*). Astfel, pitagoreicii au ajuns la conceptul unui sunet primordial, imperceptibil omului, izvorât din principiile imuabile ce stau la temelia manifestării, care a dat naștere Universului și continuă să dăinuie în spațiu și timp, alături de armonicile sale, dictând ordinea lucrurilor. Acest concept, primar pentru filosofia pitagoreică, este numit muzica sferelor. Atât Porfir, cât și Iamblicus susțin, printr-un pasaj preluat de la Nicomah din Gerasa, că Pitagora „*iși direcționa auzul și spiritul către sublimile consonanțe ale cosmosului, grație unei capacități divine, inefabile, greu de imaginat*” (Miguel de Guzmán, *Algunos fragmentos de la enseñanza pitagórica*). Prin această capacitate, spune Nicomah, „*el auzea și înțelegea de unul singur armonia și întregul concert al sferelor și al stelelor care se mișcau în el*” (idem). Pentru pitagoreici, muzica era în același timp un simbol al armoniei celeste și un mijloc prin care omul putea atinge echilibrul interior, în acord cu propriul spirit.

Cheia necesară pentru deslușirea muzicii Cosmosului o constituie numărul. În aritmetica figurativă

a pitagoreicilor, numerele reprezintă cadrul inteligibil al tuturor formelor. Orice formă care ajunge să se manifeste în Univers trece printr-un proces numeric și geometric, în urma căruia i se definesc scopul și toate proporțiile, atât cele grosiere, materiale, cât și cele mai subtile. Manifestarea pornește de la o idee pură, abstractă și generală, care ajunge să fie modelată prin intermediul numerelor, și ele entități mentale abstracte; din relațiile inter-numerice iau apoi naștere figurile geometrice, elemente mentale mai concrete care desemnează perfecțiuni palpabile, urmând ca din interacțiunea acestora să ia în final naștere corpurile care se manifestă. Astfel, pitagoreicii au văzut în număr principiul inteligibil prin care Cosmosul, guvernat de Spirit, își dezvăluie armonia internă în fața omului. În viziunea pitagoreică, relațiile matematice dezvăluie totul despre manifestare, inclusiv proporțiile care guvernează consonanțele muzicale ce stau la baza Armoniei Universale.

O altă învățătură esențială transmisă de Pitagora ține de nemurirea sufletului și de călătoria îndelungată, ce străbate numeroase vieți pământene, pe care omul trebuie să o întreprindă pentru a se desăvârși. Discipolii acceptați în școala pitagoreică ajungeau să învețe și apoi să înțeleagă că în spatele tuturor aparențelor omului se află o fărâamă de adevăr divin sau universal care dăinuie orice ar fi și că în direcția acelei fărâme de adevăr sălășluiesc răspunsurile cu privire la originile și finalitățile vieții umane, dar și ale Vieții Cosmice. Singurul mod prin care omul poate ajunge în mod autentic la aceste răspunsuri este purificarea interioară și îndepărtarea reziduurilor opace care obscurează lumina adevărului lăuntric, prin reflecție și practica virtuților. Dar o viață umană obișnuită nu este în general suficientă pentru atingerea unui nivel atât de înalt de puritate și înțelegere. Pitagoreicii transmiteau doctrina transmigrației sufletelor nemuritoare în sensul unei lungi călătorii evolutive, în care lecțiile importante trebuie repetate de multe ori până să fie învățate. Această viziune contrasta cu înțelegerea populară a poemelor homerice care vorbeau despre o formă de condamnare veșnică a sufletelor celor nedrepti în tărâmul lui Hades; viziunea pitagoreică

era mult mai optimistă. Doctrina reîncarnării întărea caracterul etic deosebit al mișcării.

În ciuda faptului că au trecut mai bine de două milenii și jumătate de când a trăit Pitagora, sau mai bine de un mileniu și jumătate de când s-au stins ultimele comunități neo-pitagoreice, ceea ce a propus acest mare filosof al antichității, împreună cu discipolii săi, stă la baza filosofiei în manieră clasică și, deoarece vizează nevoile și interesele perene ale ființei umane, rămâne la fel de relevant și în timpurile noastre.

BIBLIOGRAFIE

- Iamblichos, *Teologia Aritmeticii*, traducere Alexandru Anghel, Editura Herald, București, 2006
- Iamblichos, *Viața lui Pitagora*, traducere Dinu Tudor, Editura Sinapsa, București, 2001
- Porfir, *Viața lui Pitagora. Viața lui Plotin*, traducere Adelina Piatkowski, Cristian Bădiliță, Cristian Gașpar, Editura Polirom, București, 1998
- Louise B. Young, *The Mystery of Matter*, Oxford University Press, 1965
- <http://blogs.mat.ucm.es/catedramdeguzman/algunos-fragmentos-de-la-ensenanza-pitagorica/>, link accesat în octombrie 2020

Galaxia M-101
foto: Hubble

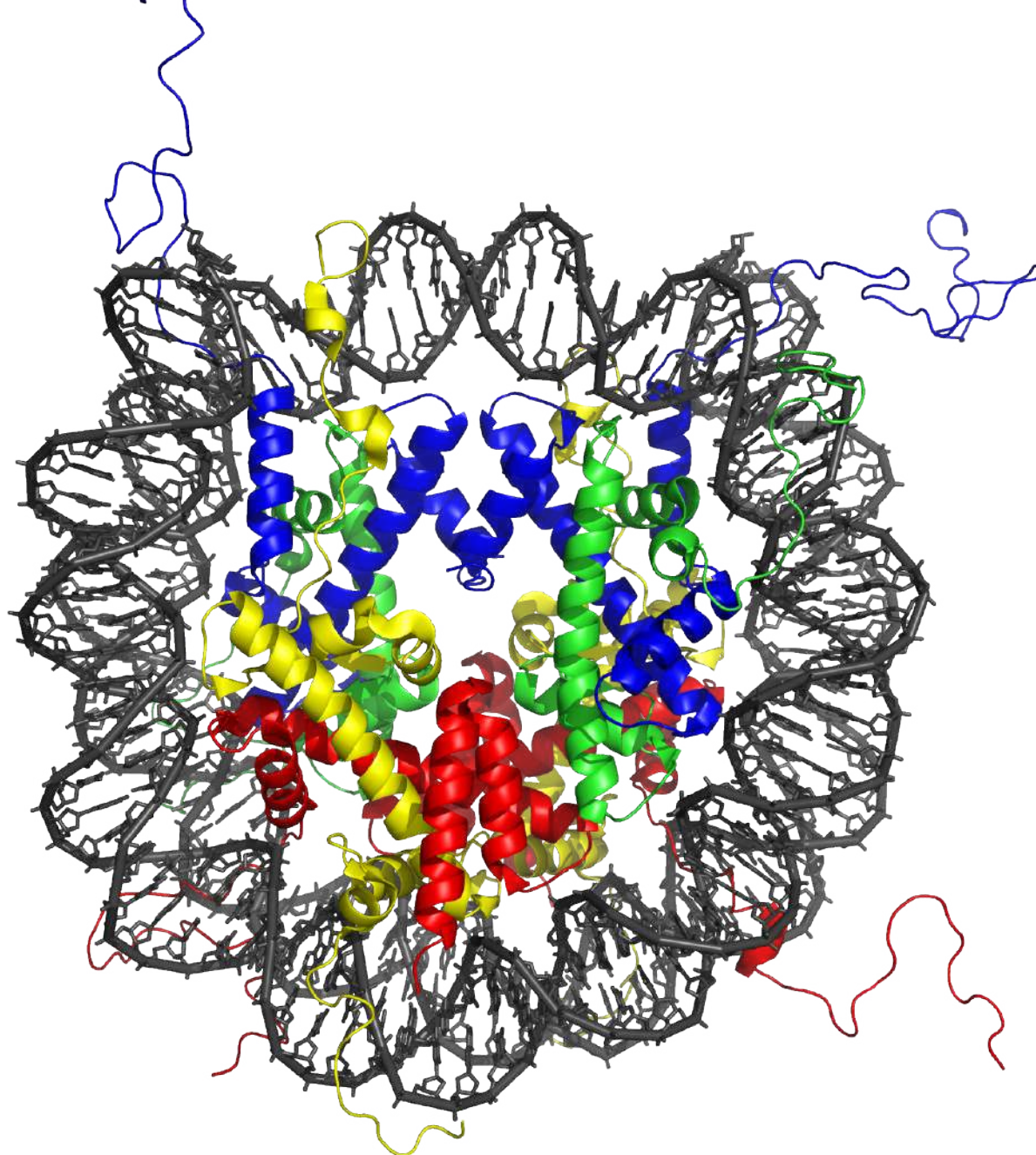
SPIRALA VIETȚII

biolog Carmen Chifiriuc

Viața nu poate exista decât ca o unitate în ansamblul ei. Toate formele de viață cunoscute, de la cele mai simple, alcătuite dintr-o singură celulă, până la organismele foarte complexe, multicelulare, provin dintr-o celulă preexistentă care are potențialul de a le forma pe toate celelalte din organism, prin procesul de diviziune. S-ar putea spune, de altfel, că „visul” oricărei celule este să devină două celule-fiice, identice din punct de vedere structural și funcțional cu celula-mamă. Acest potențial extraordinar al unei celule este în același timp limitat de barierele de specie; celulele umane vor genera prin multiplicare numai celule umane. Acest proces de „continuitate genetică”, prin care se realizează producerea, generație după generație, de descendenți similari, dar nu identici cu generația parentală, care

conservă caracteristicile distincte ale speciei, se datorează existenței în nucleul celulei a unui material genetic ereditar (*acidul dezoxiribonucleic*, adică *ADN*), care determină toate caracteristicile indivizilor unei specii.

În 1953, biochimistul american James Watson și biofizicianul englez Francis Crick, descopereau prin intermediul difracției cu raze X (metoda de studiu denumită „microscopul chimistului”) structura moleculei de ADN. O macromoleculă de ADN (denumită astfel datorită dimensiunilor și gradului mare de complexitate) are în componență 5 elemente fundamentale: C (carbon), O (oxigen), H (hidrogen), N (azot), P (fosfor) și este formată din două lanțuri foarte lungi, alcătuite din unități sau cărămizi de

construcție, denumite nucleotide (aproximativ trei miliarde în cazul moleculei de ADN uman). Aceste două lanțuri sunt unite între ele prin punți care dau un aspect de scară. „Scara” de ADN se răsucește în spirală și formează așa-numitul dublu helix ADN sau mai simplu, spirala de ADN. Modelul dublului helix ADN s-a dovedit extrem de important pentru înțelegerea unor procese biologice esențiale pentru viață, cum ar fi: sinteza proteinelor, replicarea ADN și mutațiile.

Dublul helix ADN, în forma sa desfășurată este foarte lung (molecula de ADN din nucleul unei singure celule poate înconjura Pământul pe la Ecuator). De aceea, pentru a fi posibil ca această moleculă să încapă într-o celulă de dimensiuni microscopice, este „împachetată” foarte strâns. Mai întâi, firul dublu

de ADN se „înfășoară” în jurul unui miez din proteine, care are aspectul unor „monede”. Ulterior, aceste „monede” unite între ele prin fibra de ADN se grupează în „fișicuri”, reducând astfel foarte mult dimensiunile moleculei de ADN. Apoi aceste „fișicuri” se aranjează sub forma *cromozomilor*. Numărul de cromozomi este diferit pentru fiecare specie, iar totalitatea cromozomilor din nucleul unei celule formează *genomul*. Toate celulele unui organism au același genom, astfel explicându-se posibilitatea refacerii unui organism ca întreg pornind de la o singură celulă. Fiecare celulă conține un set dublu de cromozomi, unul provenit de la mamă și celălalt de la tată.

O anumită secvență de ADN numită *genă* conține informația pentru sinteza unei anumite proteine.

Orice modificare la nivelul genei (mutație) determină sinteza unei proteine anormale care nu-și mai poate îndeplini funcția specifică în organism. Infecțiile virale, expunerea la radiații sau la diferite substanțe chimice cresc frecvența apariției mutațiilor, și implicit a bolilor. Proiectul genomului uman care își propune să determine ordinea în care se succed cele aproximativ trei miliarde de nucleotide care alcătuiesc materialul genetic uman va face posibilă analiza mutațiilor care generează boli cu transmitere ereditară și descoperirea de noi direcții de tratament al acestor boli.

Descoperită la începutul secolului al XX-lea, spirala ADN a devenit actorul principal pe scena lumii științifice contemporane. Simbolul este, însă, mult mai vechi, fiind regăsit în culturile și civilizațiile vechi, dar și peste tot, în natură și în univers. De pildă, reînviind arhetipul spiralei, Leonardo da Vinci proiecta pentru Francisc I, în misticul castel de la Chambord, o scară dublă, în spirală, pornind din inima unei cruci grecești. Urcând, două persoane

aflate mereu față în față, nu se puteau întâlni, oricât și-ar fi dorit, decât la sfârșitul traseului. „Reîntregirea“ este posibilă numai după parcurgerea unui drum.

Spirala ADN este o reflectare la nivel biologic a marii spirale a Vieții, conținând precizia legilor naturale și elementele de identitate a unei anumite specii, dar, în același timp, posibilitatea de a se exprima sub forme infinite, în funcție de mediul în care trăim și de alegerile noastre. Structura și funcțiile moleculei de ADN reprezintă o dovadă a unității de organizare a vieții la diferitele ei niveluri, recreând procesul de evoluție permanentă a ființei, impulsul de a urca o nouă scară. Studiul genomului uman ne arată faptul că legea evoluției noastre este scrisă în fiecare din noi, de la sufletul, mintea și inima noastră, până la nucleul fiecărei celule din corpul nostru.

Per scientiam ad salutem aegroti
Prin cunoaștere, pentru salvarea pacienților

KA ȘI BA

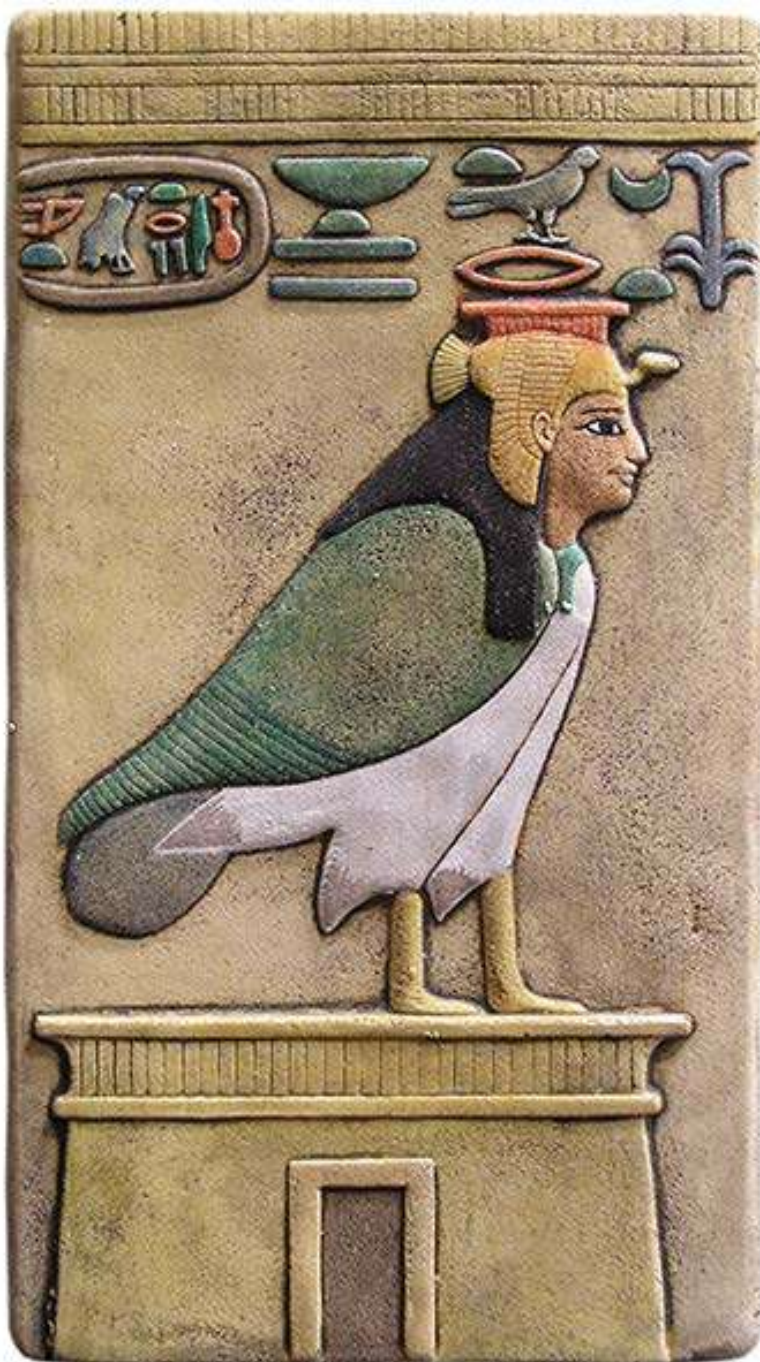
Sonia Ivanovici

Ca multe alte popoare din antichitate, egiptenii își exprimau convingerile religioase prin intermediul scrisului sacru, al picturii și al artei în general. Formele frumoase pe care le admirăm, culorile vii, compozițiile armonioase, simbolurile, toate par a fi rodul unei imaginații de tip magic, arătând încrederea că viața umană, atât cea pământească, cât și cea de dincolo, își are izvorul în misterul vieții veșnice. Misterul este grandios, necunoscut, nedezvăluit, și inspiră căutarea și trezirea intuițiilor sacre ce se vor materializa în arta simbolică.

Simbolurile, ca forme și imagini, cuprind sensuri mai profunde ale lucrurilor, „ascund” esențele lor; sunt mesagerii tăcuți dintre natura invizibilă și cea vizibilă a lumii, a ființelor vii. Spre deosebire de

un simplu semn, simbolul sacru transmite ceea ce transcende percepțiile comune și perspectivele definite de cotidian și ne unește cu Dăinuirea Infinită a Universului. În fața obiectelor de artă plastică egipteană, de la figurinele micuțe ale păsărilor până la sculpturile grandioase ale zeilor, de la un simplu scarabeu până la pictura monumentală din mormintele regilor și nobililor, ne simțim transpuși într-un alt timp și în altă dimensiune. Iar dacă vreodată ne-am întrebat despre misterii, cu siguranță le-am zărit în Egipt.

În ceea ce privește misterul ființei umane, egiptenii vechi îl vedeau pe om ca pe o entitate care își asumă un corp fizic drept vehicul pentru energiile și puterile invizibile ce îl înrudesce cu divinitatea. Potrivit

Reproducere după pictura de pe peretele vestic al mormântului reginei Nefertari (QV66, Valea Reginelor, Egipt – descoperit de Ernesto Schiaparelli în 1904).

www.atelieratena.ro

învățăturii lor metafizice, această formă fizică (în acest caz, trupul uman) este tributară unui principiu atras de materie pentru a o însufleți, sau altfel spus, are partea sa sufletească, eterică. Această putere vitală, acest suflu al vieții, acționează în interiorul fiecărei persoane. Este imaginat ca un „dublu”, o umbră invizibilă, care ne însoțește de la naștere până la moarte. Egiptenii îl numeau KA. Pentru ei reprezenta puterea creatoare care era responsabilă de existența celor vii pe pământ și care părăsea după moarte trupul celor decedați. Înfațișat sub formă umană, cu mâinile larg întinse spre sus, KA sugerează rolul de mediator între om și divinitate.

Urcând pe verticala constituției ființei umane, dăm de o ipostază mai spirituală, simbolizată prin imaginea păsării (șoim sau rândunică) cu cap de om. Este BA, sufletul luminos, înaripat, pentru care trupul carnal nu este altceva decât o temniță întunecată. Pentru egiptenii vechi, BA reprezenta aspectul conștient și dinamic al ființei umane (mintea eliberată de dorințe) care determină renașterea ființei în dimensiuni superioare. El există ca potențial latent în fiecare om și, trezindu-se treptat pe măsura cunoașterii (de sine și de lume), reface legătura de unire cu principiul universal al existenței conștiente. Astfel, BA simbolizează sufletul conștient de sine, de natura sa nepieritoare, de patria sa, Cosmosul. Exprimă cel mai înalt grad de spiritualitate pe care îl poate atinge un om, mai presus de orice iluzie și imperfecțiune.

Ubi concordia, ibi victoria
Unde este înțelegere, este și victorie

EROUL COTIDIAN

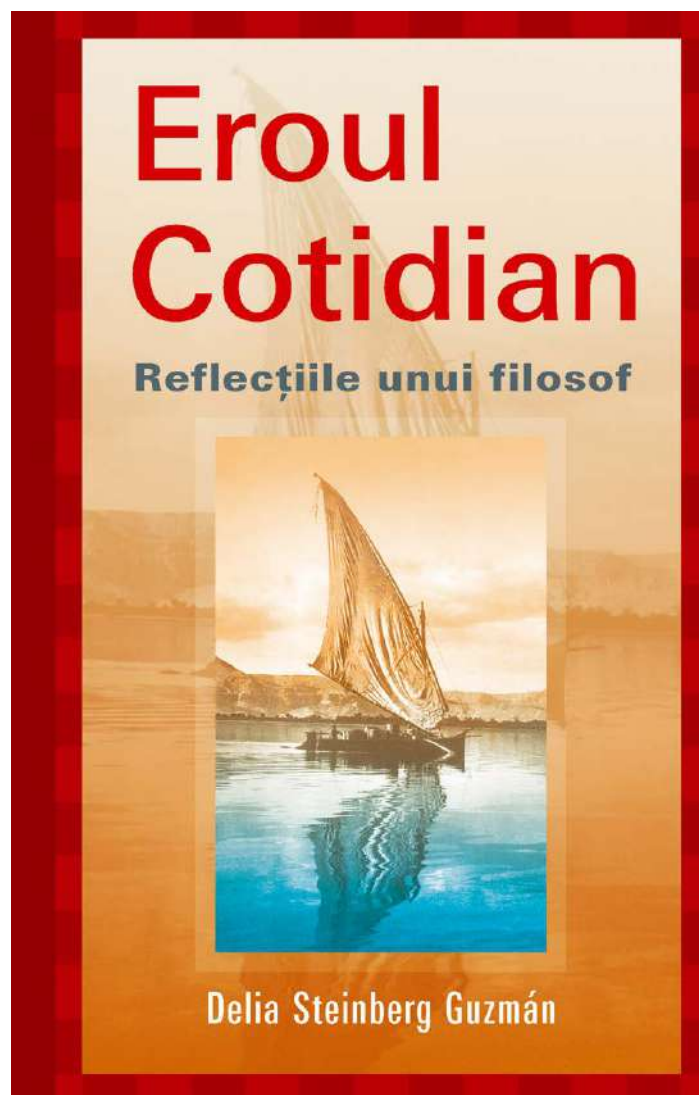
Delia Steinberg Guzmán

În cartea subintitulată „Reflecțiile unui filosof”, autoarea Delia Steinberg Guzmán, directoarea onorifică a Asociației Culturale Internaționale Noua Acropolă, aduce în gândirea contemporană o perspectivă inspirată de filosofia clasică, propunând filosofia ca mod de viață, ca un continuu „exercițiu de a trăi”.

Eroul cotidian nu este cel care luptă pe câmpul de bătălie, ci este cel care privește situațiile dificile ale vieții ca pe niște oportunități de a învăța și de a dezvolta noi calități umane, știind să trăiască cu demnitate, în acord cu principiile morale. Din această atitudine decurge fericirea, pe care fiecare om o caută.

Cartea este totodată, o radiografie a societății actuale, cu bolile și angoasele ei, analizate rațional, în profunzime, cu o extraordinară claritate a ideilor. Cititorul primește pentru aceste probleme soluții practice, concrete, extrase din morala atemporală și din preceptele filosofice milenare.

O lectură utilă, care ne îmbogățește sufletul și ne deschide noi orizonturi.

ACTIVITATE DE
VOLUNTARIAT SOCIO-
UMANITAR,
NOUA ACROPOLĂ
CLUJ-NAPOCA
Știre

Încă de la începutul pandemiei, din martie 2020, Noua Acropolă Cluj-Napoca a început un parteneriat cu Asociația „O masă caldă”, susținut de Primăria Cluj-Napoca. Membrii noștri au ajutat la pregătirea felurilor de mâncare pentru persoanele nevoiașе, lucrând ca voluntari trei ore pe zi, în condiții stricte și în echipe mici; astfel au reușit să gătească 120–160 porții de mâncare caldă pe zi, iar parteneriatul a continuat și în acest an. În vremuri dificile este nevoie de solidaritate cu cei care sunt afectați de schimbări, iar cu generozitate și bunăvoință putem găsi mereu o cale să-i ajutăm pe semenii noștri.

FILOSOFIE, CULTURĂ, VOLUNTARIAT

FILOSOFIE

Filosofia practică promovată de Noua Acropolă reprezintă un mod de viață accesibil tuturor, care constă în aplicarea învățăturilor înțelepților din toate timpurile. Aplicarea cunoștințelor formează o persoană mai bună, capabilă astfel să construiască o lume mai bună.

Dacă filosofia – văzută ca o căutare a adevărului – reușește să ne aducă mai aproape de esența lucrurilor, de cauza lor cea mai profundă, totul capătă un nou sens. Este important să știm de ce acționăm, pentru cine, și ce dorim să realizăm. Educația filosofică ne permite să descoperim sensul vieții, cauzele și scopurile sale.

Filosofia practică ajută omul să se accepte pe sine și

să lupte pentru a deveni ceea ce își dorește să fie, îl învață să trăiască în armonie cu ceilalți și cu lumea.

Educația prin intermediul filosofiei reprezintă abordarea noastră inedită și originală, care actualizează și îmbogățește calitățile potențiale ale fiecărui individ. În fiecare sediu puteți participa la [Cursul de filosofie practică](#) – o introducere în ideile importante ale filosofiei Orientului și Occidentului, împreună cu propunerile lor practice – pentru a vedea cum putem armoniza gândirea, sentimentele și acțiunile, cum putem dezvolta capacitatea de a alege ceea ce ne face fericiți și cum putem dezvolta noi valori umane.

Programul cursurilor, conferințelor și meselor rotunde din fiecare sediu îl puteți găsi pe site-ul nostru, www.noua-acropola.ro.

CULTURĂ

Cultura pe care o promovăm este o experiență realizată de oameni voluntari, accesibilă fiecărei persoane și mai ales, plină de satisfacții, deoarece hrănește sufletul și eliberează omul de tensiunile vieții cotidiene.

Finalitatea operei de artă este realizarea unei etici și estetici interioare și transformarea ființelor umane în persoane mai armonioase, mai echilibrate, mai juste.

Arta propusă de Noua Acropolă conține un mesaj ce poate fi înțeles de toți și inspiră cele mai nobile sentimente în om. Adevărata artă, cea care nu poate fi

gândită independent de filosofie, are profunzime și transmite frumusețe și armonie.

Dintre activitățile artistice propuse de Noua Acropolă putem enumera: cursuri teoretice și practice de pictură egipteană și aztecă, ateliere de creație, scenete teatrale, teatru de păpuși, etc.

VOLUNTARIAT

Promovăm voluntariatul ca expresie a altruismului și a solidarității, ca mijloc de consolidare a legăturilor de conviețuire, de respect și de ajutor reciproc.

În diversele sale domenii de activitate, voluntariatul nostru reprezintă o dovadă concretă a coerenței cu principiile umaniste care ne animă.

Facem parte din acel nucleu al societății care nu se mulțumește să vorbească despre solidaritate, toleranță, dăruire, generozitate, acțiuni dezinteresate, ci practică aceste valori. Prin voluntariat, membrii și simpatizanții Noii Acropole își exprimă angajamentul social prin acțiuni umanitare, proiecte sociale și educaționale (pentru cei mai nevoiași, pentru vârstnici, etc.), activități ecologice și restaurări ale patrimoniului, organizate exclusiv de către membrii asociației sau în colaborare cu alte organizații naționale și ONG-uri internaționale.

DOCTORUL CAROL DAVILA

dr. Anca Păunescu

FONDATORUL ȘCOLII DE MEDICINĂ DIN ROMÂNIA

Doctorul Carol Davila se înscrie printre cele mai de seamă figuri ale culturii românești, ca fondator al învățământului medical românesc și reformator al sistemului sanitar, dar și ca exemplu de viață dedicată pe deplin slujirii semenilor săi, dovedind integritate morală, excelente calități de organizator, spirit de luptător, devotament și o voință de neînfrânt.

BIOGRAFIE

Carol Davila a venit din Franța, în 1853, la vârsta de 25 de ani, ca medic-șef al Spitalului Militar și al Armatei Țării Românești, răspunzând solicitării Domnitorului Barbu Știrbei de a rezolva problemele sănătății publice și de a organiza Serviciul Sanitar Militar al țării.

Va rămâne în România până la sfârșitul vieții, adică următorii 27 de ani și va participa activ la multe dintre evenimentele ce au marcat și transformat istoria acestui popor: Unirea Principatelor Române și reformele Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, introducerea Regalității în România, Războiul pentru cucerirea Independenței de Stat din 1877–1878, crearea României moderne. Indiferent dacă circumstanțele externe au fost favorabile ori i-au pus obstacole, doctorul Carol Davila și-a îndeplinit misiunea cu perseverență, valorificând oportunitățile, desființând barierele, demonstrând fidelitate față de țara sa de adopție, inclusiv atunci când sănătatea și viața i-au fost amenințate. De altfel, în 1866, prin decret al regelui Carol I, primește, în semn de recunoștință, cetățenia română, pe care a respectat-o toată viața.

Despre originea și copilăria sa nu există date certe, deși au fost formulate numeroase ipoteze și

Portretul lui Carol Davila — Theodor Aman (1831–1891)
foto: Wikimedia Commons

speculații. El însuși a păstrat tăcere desăvârșită în legătură cu familia sa biologică și cu prima parte a vieții, concentrându-se pe a-și construi singur un drum merituos. Se pare că s-a născut în Italia și a rămas fără părinți din fragedă copilărie. În jurul vârstei de 14 ani, ajunge în Franța, în grija celui care îi va deveni tutore, medicul Ange Guépin. El se va ocupa de îndrumarea și formarea viitorului medic. După patru ani de ucenicie în practica farmaceutică și susținerea examenului de bacalaureat, se înscrie la Școala de Medicină din Angers. Obține prin concurs postul de preparator de chimie, farmacie și istorie naturală, dar și pe acela de asistent la catedra de anatomie a renumitului profesor Jouve. În paralel, a mai ocupat, tot prin concurs, un post de preparator la un curs public de chimie aplicată, susținut de către profesorul Trouessart de la liceul din Angers, ulterior decan al Facultății de științe din

Poitiers. În primul său an de studii medicale, Davila a inventat un mic dispozitiv folosit în anestezie pentru amestecul eterului cu siropul, aparat care îi poartă numele.

Stagiile de intern și extern efectuate mai ales la Spitalul „Hôtel-Dieu”, rezervat bolnavilor nevoiași, au pus bazele pregătirii sale clinice.

Un moment important în formarea sa profesională l-a constituit participarea la combaterea epidemiei de holeră, izbucnită în vara anului 1849 în două comune din Paris. Deși student, prin folosirea judicioasă și energică a resurselor, a reușit să limiteze rapid epidemia și să reducă substanțial numărul victimelor, fiind de altfel decorat pentru meritele sale deosebite. În acest context compune o formulă terapeutică foarte utilă ca remediu antiholeric, cunoscut și folosit cu succes timp de un secol, sub numele de „Tinctura lui Davila”.

Lupta cu epidemiile de boli infecțioase a fost una

din provocările ce va reveni periodic pe tot parcursul practicii sale medicale. A fost întotdeauna în mijlocul campaniilor pe care le va organiza ulterior și în România, dar și pe câmpul de luptă, îmbolnăvindu-se el însuși de holeră, difterie și tifos exantematic. A reușit de fiecare dată să-și mobilizeze voința de a trăi pentru a fi de folos oamenilor în suferință, învingând boala proprie și salvând viețile semenilor săi.

După finalizarea celor trei ani la Școala medicală din Angers, urmează cursurile Facultății de Medicină din Paris, începând cu 1850.

Teza de doctorat cu care își desăvârșește studiile universitare, despre profilaxia sifilisului, va prefigura principala activitate asupra căreia se va dedica ulterior tânărul medic, aceea de introducere a măsurilor igienico-sanitare individuale și sociale necesare prevenirii și combaterii diferitelor îmbolnăviri, de recunoaștere a problemelor de sănătate publică, de educație sanitară și medicală. Pentru anul 1853, subiectul și modalitatea de abordare au reprezentat o noutate și o îndrăzneală, deoarece autoritățile medicale, religioase și politice ale vremii, ca și opinia publică, manifestau mari reticențe în recunoașterea și chiar tratarea bolilor cu transmitere sexuală. Davila propune nu doar măsuri medicale și sanitare, dar și unele cu caracter social și administrativ.

ACTIVITATEA PROFESIONALĂ ÎN ROMÂNIA

Aceste orientări și preocupări ale tânărului doctorand au fost în acord cu ideile Domnitorului Țării Românești, Barbu Știrbei, care tocmai promulgase o serie de reglementări legale în vederea organizării asistenței medicale pe întreg teritoriul țării și a inițierii învățământului medical românesc.

Tânărul șef al Spitalului Militar din București își va începe activitatea cu o primă probă: singurul medic în mijlocul unei epidemii de rujeolă și febră tifoidă, cu peste două sute de bolnavi deodată și un personal auxiliar insuficient ca număr și neinstruit corespunzător, vorbind doar limba română, pe care el încă nu o învățase. După trei săptămâni petrecute aproape

Medicus curat, natura sanat (Hipocrate) Medicul îngrijește, natura vindecă

neîntrerupt în spital, medicul Davila stăpânește epidemia și redă sănătatea bolnavilor. Și în mod similar acestui început vor decurge toți anii următori ai practicii sale medicale, cu deosebirea că treptat va reuși să formeze o echipă, să transmită generozitatea și puterea sa de muncă și altor tineri români. Piedicile au fost numeroase și dintre cele mai grele, dar și luptătorul s-a dovedit a fi pe măsura lor.

În primul său an de funcționare la Spitalul „Mihai Vodă” a ținut locul a doi medici primari, având uneori în grijă peste trei sute de bolnavi. În corespondența sa povestește despre preocuparea de a le oferi medicilor un model pentru îndeplinirea datoriei, dar și exemplul propriu pentru a îndepărta teama de contagiozitate.

La un an de la instalarea în București, a făcut o formă foarte severă de reumatism poliarticular acut care l-a ținut la pat câteva luni și i-a lăsat ca sechelă anchiloza cotului drept, ceea ce îi va afecta practica chirurgicală pentru care dovedise o bună pricepere.

În calitate de coordonator al serviciului medical al oștirii române va introduce o serie de reforme importante. A schimbat înfățișarea Spitalului Militar instaurând ordinea, curățenia riguroasă și îngrijirea medicală de calitate prin instruirea personalului sanitar mediu.

În 1855 înființează prima formă de învățământ medical românesc, Școala de Mică Chirurgie. A fost susținut și ajutat de câțiva medici care avuseseră și ei unele încercări similare anterioare: Nicolae Kretzulescu, Dimitrie Gusti, Gheorghe Polizu. Privind spre viitor, Carol Davila a întocmit un program de învățământ care a putut permite viitorilor absolvenți perfecționarea în centre universitare medicale cu renume din alte țări. Cultura generală ocupa un loc de seamă, astfel că materiile studiate erau: clinica medicală și chirurgicală, materia medica, botanica și practica farmaceutică, fizica și chimia, limba română, limba franceză, limba latină, greaca clasică, istoria universală etc. A înființat un muzeu de anatomie cu piese aduse din străinătate și o bibliotecă științifică de specialitate și de cultură generală cu peste șase mii de volume adunate din lumea întreagă, cele mai multe cumpărate din banii săi și donate școlii. Elevii își făceau practica în cadrul Spitalului „Mihai Vodă”, primind atribuții precise în îngrijirea bolnavilor.

La început Carol Davila a susținut mare parte din activitatea didactică, de la cursuri până la pregătirea feșelor, compreselor și a altor materiale necesare demonstrațiilor practice. Pentru învățarea botanicii va organiza excursii de studiu în zonele din jurul capitalei, analizând cu elevii plantele florei românești și virtuțile lor terapeutice.

La inițiativa doctorului Davila, în 1860 se va înființa Grădina Botanică din București, după cinci ani de străduințe pentru a obține toate aprobările și fondurile necesare. El a manifestat de asemenea un constant interes și pentru valorificarea apelor minerale românești.

Treptat i s-au alăturat și alți medici români sau străini care au preluat cursurile câte unei catedre, ori

profesori pentru lecțiile de cultură generală. Deoarece fondurile alocate nu erau suficiente pentru toate salariile, doctorul Davila i-a plătit din banii proprii pe profesorii particulari, iar în unele cazuri, exemplul său de voluntariat a fost urmat și de alți dascăli.

În 1857, Școala de Mică Chirurgie va fi reorganizată și transformată în Școala Națională de Medicină și Farmacie. I se adaugă și o secție de medicină veterinară. Această instituție de învățământ funcționa în cadrul Spitalului Militar și prin urmare avea la bază un statut de organizare cu caracter cazon. Elevii erau militari respectând o disciplină riguroasă cu scopul de a se obișnui cu ordinea și regularitatea în viață, condiții neapărat necesare în serviciul profesiei medicale, din perspectiva lui Carol Davila.

Îmbunătățirea procesului de învățământ precum și eforturile diplomatice ale lui Carol Davila au condus la decizia Guvernului francez de a recunoaște această formă de instrucție și de a accepta ca absolvenții Școlii de Medicină și Farmacie din București să continue ultimul an de studii la Facultatea de Medicină

din Paris și să obțină astfel o diplomă în baza căreia să-și exercite profesia în Franța, chiar fără să aibă cetățenia franceză. La mai puțin de un an se produce o nouă recunoaștere pe plan internațional, absolvenții Școlii de Medicină din București fiind acceptați pentru a obține titlul de doctor și la universitățile italiene. În 1860, cu mândrie și bucurie, i-a însoțit în străinătate, pentru a le facilita instalarea acolo, pe primii absolvenți ai Școlii Naționale de Medicină, care obținuseră burse de continuare a studiilor la renumite universități europene.

Preocupările lui Carol Davila s-au îndreptat apoi către corpul medical deja existent în România, instruit în străinătate, având ca obiectiv implicarea lor în formarea noilor generații de medici. În noiembrie 1857, la inițiativa doctorului Davila, se înființează Societatea Medicală Științifică din România. Președintele primului comitet al acestei societăți a fost ales Nicolae Kretzulescu, iar secretar Carol Davila. În această calitate, el va redacta statutul de înființare și funcționare și va obține recunoașterea oficială a acestei instituții. Scopul a fost de a menține medicii în contact permanent cu progresele științei, de

a încuraja schimbul de experiență prin discuții pe teme medicale și prezentări de cazuri, de a înlesni formarea unei legături de confraternitate între membrii corpului medical, de a ajuta la perfecționarea profesională și la îmbunătățirea serviciului medical public.

În iulie 1858, cu ocazia Zilei Naționale a Franței, în calitate de director al Școlii Naționale de Medicină și Farmacie din București, lui Carol Davila i s-a acordat Legiunea de onoare în gradul de Cavaler.

În 1869, a fost înființată Facultatea de Medicină, la București, ca o consecință firească a eforturilor susținute în această direcție, timp de peste zece ani.

Contribuțiile lui Carol Davila la stimularea și dezvoltarea interesului pentru știință în România s-au extins și la alte domenii conexe celui medical.

În 1855, a inaugurat cursurile publice de chimie aplicată, pe care le-a susținut cu entuziasm până la sfârșitul vieții, duminica dimineată, pentru un auditoriu foarte divers și numeros. Fiecare lecție avea și demonstrații practice, urmărind popularizarea acestei ramuri a științei, o veche pasiune a sa din studenție. A amenajat primul laborator de chimie din țară, la Spitalul „Colțea” din București. A procurat pentru prima dată în România un microscop, cu care va cerceta doctorul Grecescu, unul dintre primii săi elevi trimiși la studii în Franța.

După Unirea Principatelor Române, în 1859, Principele Alexandru Ioan Cuza i-a încredințat doctorului Carol Davila conducerea supremă a serviciului sanitar civil și militar al României. Reformele sale au fost esențiale în vederea unirii administrațiilor sanitare din cele două principate. A creat instituția medicilor de arondisment care acordau asistență medicală populației rurale. A înființat consilii de igienă și salubritate în orașe. A înființat noi spitale și a mărit numărul de paturi în cele deja existente. A instituit concursuri pentru ocuparea tuturor funcțiilor medicale, inclusiv la catedrele universității. A pus bazele presei medicale românești fondând două reviste medicale *Monitorul medical* (1862) și *Gazeta medicală* (1865). La inițiativa și prin contribuția sa a fost editată prima *Farmacopee română*.

A acordat atenție și altor aspecte ale culturii românești. Prin cheltuiala proprie a tipărit culegerea de poezii populare realizată de Vasile Alecsandri și a trimis-o la Expoziția Internațională de la Paris ca mesager al artei populare românești. Volumul a fost tipărit pe hârtie fină de Japonia și fiecare pagină avea un chenar colorat inspirat de motivele cusute pe costumele populare românești. A apreciat și a sprijinit creația unor iluștri pictori români ca Nicolae Grigorescu, Theodor Aman, Sava Henția, Carol Pop de Satzmary.

În 1870, Carol Davila participă ca voluntar al *Crucii Roșii Internaționale* în războiul franco-prusac, organizând cu succes serviciul de ambulanță care a acordat îngrijiri soldaților răniți din ambele tabere în egală măsură.

În 1876, a inițiat constituirea *Crucii Roșii* a României. S-a îngrijit de buna dotare a ambulanțelor militare, iar în 1877, cu ocazia Războiului pentru cucerirea Independenței de stat a României s-a aflat în prima linie pe câmpul de luptă, conducând direct, cu multă pricepere formațiile sanitare din zona operativă a frontului și spitalele de campanie. Pe baza observațiilor acumulate cu ocazia acestei încercări, a pus bazele Institutului sanitar militar pentru instruirea ofițerilor medici. A introdus și instituția *micilor doboranți* din care se vor dezvolta liceele militare.

Problema copiilor orfani și a celor cu deficiențe s-a aflat printre preocupările sale. A început în 1861 cu azilul de copii „Elena Doamna” care a funcționat în casa doctorului de pe dealul Cotroceni, unde a adăpostit 40 de fete orfane. Un an mai târziu, într-o altă casă pe care a moștenit-o în urma morții timpurii a primei sale soții, a înființat un orfelinat pentru 40 de băieți. Ulterior va pune bazele primei școli pentru copii cu deficiențe auditive din România. Acestor instituții de asistență socială le va adăuga treptat ateliere de meserii de la tâmplărie, croitorie, țesătorie, până la pictură, sculptură și prelucrarea porțelanului. Față de acești orfani a dovedit o dragoste părintească, iubindu-i ca pe copiii săi. Micuții îl numeau tată, iar cele două fiice ale sale au fost crescute în azil cu același tratament ca și celelalte eleve.

S-a străduit să organizeze un congres general al medicilor, farmaciștilor și veterinarilor din România, care însă nu a putut fi reunit decât în octombrie

1884, la o lună după moartea sa. Bustul său a prezidat simbolic dezbaterile acestui congres.

De mulți ani statuia medicului Carol Davila străjuiește în fața Universității de Medicină și Farmacie din București, care în mod firesc îi poartă numele. Spiritul său veghează și luminează în continuare pașii celor care încep să se instruiască în această minunată artă. Exemplul vieții sale dedicate în totalitate unei opere nemuritoare și altruiste inspiră și impulsionează pe cei care înțeleg să-și împlinească rostul trecerii pe acest pământ în slujba alinării suferinței.

Este un model impresionant de voință și dreptă judecată, călăuzite de dragoste necondiționată și înțelegere a nevoilor oamenilor bolnavi, încununate într-un efort civilizator susținut și cu proiecție spre viitor.

BIBLIOGRAFIE

BRĂTESCU, G. – *Tineretea lui Carol Davila*, Editura Albatros, București 1979

WEINBERG, I. – *Dr. Carol Davila*, Editura Tineretului, București, 1961

INDREI, Steluța – *Mari Medici ai României*, Jurnalul National, 18 octombrie 2004

BERCUȘ, C.I. – *Pagini din trecutul medicinei*, București, 1970

FLORENCE NIGHTINGALE

FEMEIA CARE A ÎNTEMEIAT PROFESIA DE INFIRMIERĂ

Mara Pilat

Florence Nightingale (1820, Florența – 1910, Londra) este considerată pioniera profesiei moderne de infirmieră și reformatoarea sistemului medical englez, sistem devenit între timp model la nivel internațional. De asemenea, fiind foarte talentată la matematică, se poate spune că și în domeniul statisticii a fost deschizătoare de drumuri noi, deoarece a folosit în mod eficient prezentările vizuale de tipul graficelor și diagramei, pentru prelucrarea și vizualizarea datelor statistice.

Florence Nightingale s-a născut pe data de 12 mai 1820 în Florența, Italia, într-o familie britanică foarte înstărită. Tatăl său a insistat ca cele două fiice ale sale să aibă parte de o educație de calitate, astfel încât Florence a dobândit vaste cunoștințe de literatură, filosofie, matematică și limbi străine.

De tânără a dat dovadă de compasiune și dorința de a ajuta, îngrijind pe timp de boală rudele, vecinii sau arendașii de pe proprietățile familiei. A simțit

chemarea către profesia de infirmieră medicală, dar convențiile epocii nu permiteau ca o doamnă din clasa superioară britanică să muncească în acest domeniu.

În ciuda opoziției familiei, în anul 1851 a făcut un stagiu de câteva luni la Institutul medical din Kaiserswerth, Germania. Aici a deprins abilitățile de bază privind asistența medicală, importanța observării stărilor pacientului și necesitatea unei bune organizări a unităților medicale. În anul 1853 a reușit să obțină un post de infirmieră-șefă la un institut medical din Londra (Institution for Sick Gentlewomen in Distress Circumstances) unde și-a dovedit aptitudinile administrative, îmbunătățind condițiile de tratament ale pacientelor și eficiența serviciilor medicale.

Adevărata probă a venit doi ani mai târziu. În anul 1853 a izbucnit Războiul din Crimeea, în care armata britanică a luptat alături de Franța și Imperiul

Otoman împotriva Rusiei. Englezii și-au stabilit baza medicală în districtul Scutari, lângă Istanbul. În presa londoneză au apărut reportaje care prezentau condițiile inadecvate de tratament ale soldaților răniți pe front, ineficiența, incompetența și lipsa acută a materialelor necesare.

Secretarul de război, Sidney Herbert, care o cunoștea pe domnișoara Florence Nightingale din cercurile sociale, i-a propus să formeze și să conducă o echipă de infirmiere pe frontul din Est. Tânăra a acceptat sarcina guvernamentală și după multe eforturi, a reușit să alcătuiască o echipă de 38 de infirmiere dispuse să își asume această dificilă misiune.

Echipa de voluntare a ajuns în noiembrie 1854 la Scutari, la Spitalul Barrack, unde existau deja mii de soldați britanici răniți, care aveau nevoie de tratament medical. Deși se așteptau la condiții grele, nimic nu a putut să le pregătească pentru ceea ce au descoperit la fața locului: lipsa acută a igienei și

chiar a apei potabile, supraaglomerarea, deficitul de personal și a materialelor de bază precum bandajele sau săpunul. Mai mulți soldați mureau din cauza holerei sau a febrei tifoide decât din cauza rănilor dobândite în luptă. Deși condițiile erau mai mult decât descurajatoare, Florence a organizat și a condus cu eficiență echipele de infirmiere. Au implementat spălarea obligatorie a mâinilor, au curățat din podea până în tavan clădirile spitalului, au organizat servicii de spălare a lenjeriei (până în acel moment media de cămăși duse la spălat era de 6 bucăți pe lună), au pregătit mâncare adecvată și suficientă pentru răniți. Din fonduri personale și din donațiile din Anglia, Florence s-a ocupat și de aprovizionarea cu materiale necesare (haine pentru răniți, lenjerii de pat, produse de curățenie). Astfel, Nightingale a redus rata mortalității de la 42% la 2%.

A organizat activități de recreere și lectură pentru cei internați. După terminarea zilelor grele de muncă, făcea ture solitare de-a lungul coridoarelor și sălilor cu o mică lampă în mână, ca să îi liniștească

și să îi încurajeze pe cei răniți. Astfel, a căpătat su-pranumele de Doamna cu Lampa (Lady with the Lamp).

După terminarea rondurilor de noapte, se ocupa de corespondență. Răspundea nenumăratelor scrisori primite de la rudele soldaților din Anglia, care solicitau informații despre situația celor dragi. De asemenea, Florence a dus o corespondență oficială foarte bogată și minuțioasă cu membrii guvernului, pe care îi informa în detaliu despre toate problemele și necesitățile spitalului. Comunica inclusiv cu Regina Victoria, de a cărei susținere se bucura. Florence Nightingale devenise deja o eroină populară.

În timpul aceluiași an și jumătate pe care l-a petrecut pe front a contactat bruceloză, o infecție de care nu se va însănătoși niciodată și din cauza căreia va petrece mare parte din restul vieții obligată să stea la pat. Cu toate acestea, va continua să se implice activ în formarea și educarea infirmierelor, scriind cărți, primind vizite oficiale și oferind audiențe.

Cercetările sale vor duce la reforme sociale. Datorită notițelor ei amănunțite despre modul de organizare a spitalului din Scutari, despre cauzele bolilor și ale deceselor, despre eficiența tratamentelor și despre dificultățile în aprovizionare, s-a înființat în anul 1856 o Comisie Regală pentru sănătatea armatei

britanice. Pentru a reforma domeniul medical militar și sistemul de aprovizionare, comisia s-a bazat pe graficele, datele statistice și analizele realizate de Florence Nightingale.

În anul 1855, ca un semn de recunoștință și apreciere, se înființează un fond de donații, Fondul Nightingale. Mare parte dintre aceste donații au fost folosite de Florence pentru a înființa în anul 1860 Școala de Infirmiere Nightingale, pe lângă Spitalul Sf. Thomas din Londra. A apărut astfel profesia modernă de infirmieră, care a devenit o opțiune viabilă și remunerată corespunzător pentru femeile care doreau o carieră în acest domeniu. Infirmieria nu mai era un serviciu domestic, ci unul medical și independent, cu propriile reguli și niveluri de responsabilitate.

Florence Nightingale a publicat numeroase cărți: *Note asupra infirmierii – ceea ce este și ceea ce nu este*, *Note asupra spitalelor*, *Note asupra cauzelor ce afectează sănătatea*, etc., devenind o autoritate în problemele care vizează sănătatea publică.

A primit numeroase distincții, cea mai importantă fiind Ordinul de Merit, oferită de Regele Edward în anul 1907. Data ei de naștere, 12 mai, a fost stabilită Ziua Mondială a Asistentului Medical.

Florence Nightingale — fotografie de Millbourn în c. 1890.
foto: Wellcome Collection, Londra

Florence Nightingale este un exemplu de personalitate care se pune în serviciul binelui general. A renunțat la o viață comodă pentru o profesie dificilă, dar indispensabilă. A dat dovadă de capacitate de organizare și administrare, efort fizic și rezistență psihologică în condiții greu de îndurat. Nu s-a mulțumit doar cu un episod de glorie (războiul din Crimeea), ci a continuat să instruiască asistente medicale și să reformeze din temelii un domeniu complex. Reprezintă un model de devotament, compasiune, energie și voință neabătută.

BIBLIOGRAFIE

COOK, Edward Tyas, Sir – *The Life of Florence Nightingale*, editura Macmillan Publishing, 1942.

NIGHTINGALE, Florence – *Notes on Nursing – What it is and what it is not*, 1859.

Praevenire melius est quam praeveniri
Mai bine să previi decât să tratezi

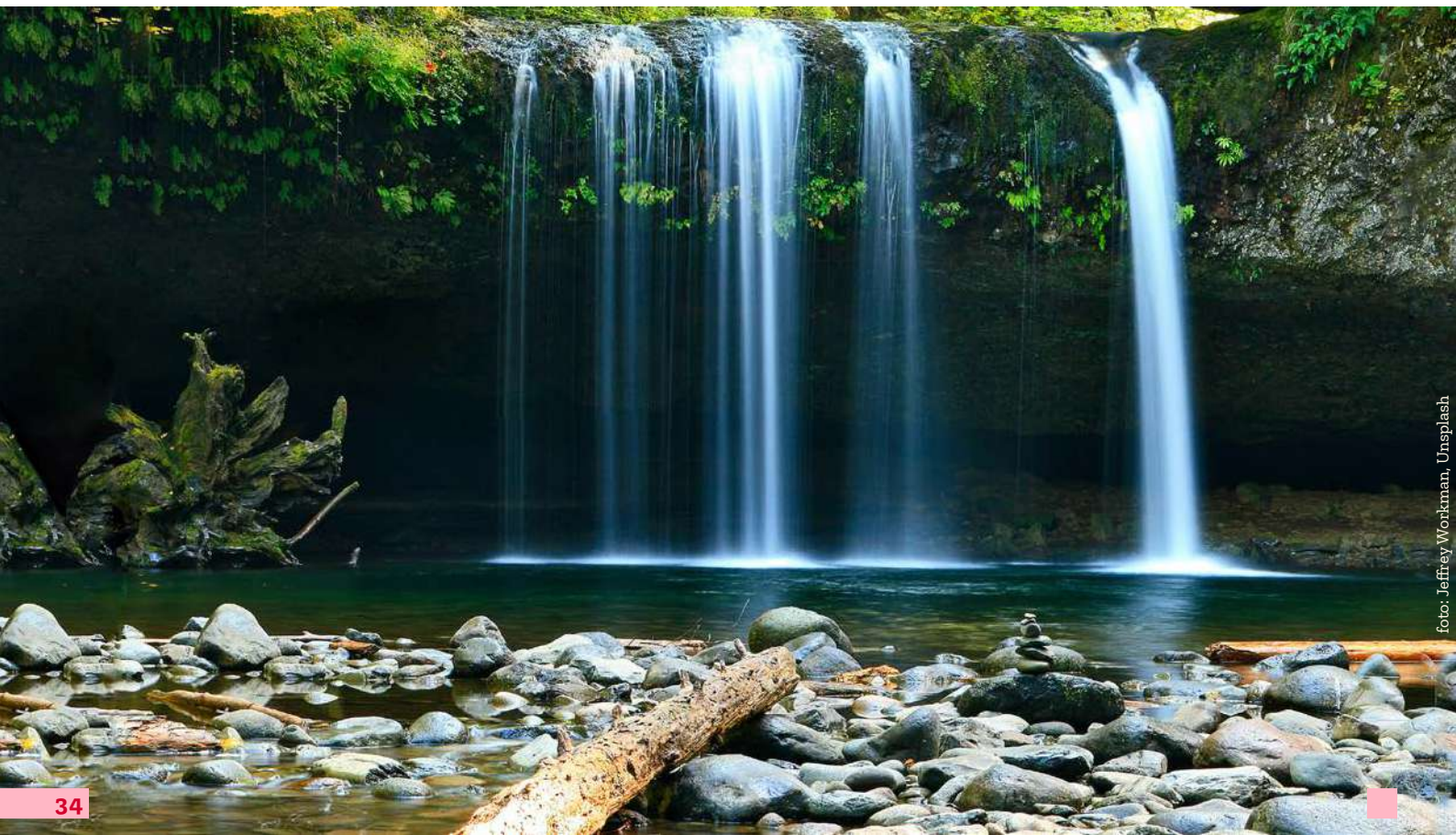

foto: Jeffrey Workman, Unsplash

Cireșul

O femeie sfântă ajunsese odată într-un sat, la căderea serii. Ea dădu ocol caselor, căutând un adăpost pentru noapte, dar nicio ușă nu se deschise. Așa că se așeză sub cerul liber și adormi sub un cireș.

Dar iată că în mijlocul nopții se trezi și văzu cum, sub ochii ei uimiți, cireșul înflorea.

Pioasa femeie le mulțumi sătenilor și îi binecuvântă, deoarece refuzând să o găzduiască, aceștia i-au îngăduit să asiste la un asemenea miracol, la înflorirea cireșului.

— după o poveste **Zen**

